

Apocalipsis

1 Hädaa mädia'agy, yu'u'ch hijty jaduh_n yhity. Mänitä Dios ja'a Jesucristo ñajtsapxøøyyä coo ja'a Jesucristo ja'a mioonsähajxy yhawaandägájsät tijaty hánajty mobädajp jadáanäp tunáanäp. Mänitä Jesucristo ja'a quiuguexy jim quiejxtägajch maa ja'a Juangän. Hoy ja'a Juan jaduh_n yhawaandägájsäxä. ²Jaduh_nä Juan yajwiinhijxä. Y yejc ja'a Juan ja'a tøyhajt jaduh_n mäduh_ntiä wyiinhijxy, coo ja'a Diosmädia'agy tiøyyä nebiä Jesucristo hánajty tøø ñägapxiän.

³Jootcujc hajxy yhity pønjaty hädaa nocy capxp, pønjaty jaduh_n mädoob, pønjaty jaduh_n hoy cudiuumb nej myiñän cujaay. Hix, mobädajp jaduh_n jiada'añii tiuna'añii.

⁴Høøch Juan hädaa nocy nhädiuumby. Mijts hädaa nocy nyajnäjaayøøby pønjatiä Diosmädia'agy panøcxp jim Asianaaxooty maa ja'a juxtujcpä cajptootypän. Weenä Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy xmio'oy. Homiänaajä ja'a Dios ñä'ägädä hity. Y ja'a juxtujcpä juøhñdy jim hijpä Dioswiinduum, jaduh_n ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy xmioobiä. ⁵Y

ja'a Jesucristo, jaduh_n ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy xmioobiä. Yejpiä Jesucristo ja'a tøyhajt jaduh_n. Jaayá'ayäts jayøjp jujypiøjc. Jaayá'ayäts rey nägøxiä hanehmb. Xchójcäm hajxy jaduh_n. Tøø hajxy xñähho'túutäm. Tøø hajxy xyajnáhwaats xyajcuhwáatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm. ⁶Jaduh_n hajxy tøø xpädáacäm nebiä reyän, nebiä nähgapxtuutpän; jaduh_n ja'a Dios hajxy hoy nmädúunämät. Tsøg hajxy jaduh_n cøjxta'axiøø møj jaan'ch pädáacäm. Amén.

⁷Huuc mäadow hajxy; mobädajpä ja'a Jesucristo miänaca'añ joejooty. Nägøxiä jäya'ayhajxy yhixa'añ, møød hajxy je'e tøøbä miäyaghó'oguiäbä. Coo hajxy jaduh_n yhixa'añ, mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä jiø'owa'añ xiuudsa'añ wiinduhmyhagajpt. Tøyhajt jaduh_n.

⁸“Høøch cøxiä nyajtsohndaac. Y høøch cøxiä nyajmayángombä”, nõmä Dios miänaañ. Jaduh_n miädia'agytiägø'oy coo ja'a Dios homiänaajä nä'ägä hity. Ja'a Dios mõjcuहुdujt cøxiä møød.

⁹Høøch Juan, haguípxyhøch mijts ja'a Diosmädia'agy nmøødpanøcxy; haguípxyhøch mijts tøø

nmøødtsaačhpøcy. Tøø ja'a Jesucristo mājaa hajxy xmióoyyäm neby hajxy jaduħn nmee'xtújcämät. Coočhä Diosmädia'agy-yajwa'xyiibä nga'a najtshixø'owa'añ, møødä Jesucristo miädia'agy, páadyhøch häna'c yaa mädsibø'øbä tøø xquiexy maa xiøhatiän Patmos. Nebiä tsúmybiänøch jaduħn yaa nhity. ¹⁰Mänitøchä Dioshespíritu xñägädaacy. Näxøø hänäjty jaduħn. Mänitøch nmädooyy møc quiapxy njøøxcø'ømáambiøch. Jadúħnhøch nmädooyy nebiä xuuxtän.

¹¹Mänitøch je'e xñämaayy: —Høøch cøxiä nyajtsoħndaac; høøch cøxiä nyajmayaamby. Tijaty miičh mwiinhixaamby, jaduħn mgujáayät librojooty. Mänit jim mguéxät maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Asianaaxooty, maa ja'a juxtujcpä cajptootypän. Jaduħnä juxtujcpä cajpt xiøhaty: Efeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatora, Sardis, Filadelfia, Laodicea.

¹²Mänitøch nwa'wiimbijty. Je'ečh hänäjty nhixaamby pønħøch hänäjty xmiägaxp. Mänitøchä ceratoyøhñdy juxtujc nhijxy, haagä orohädiuñ.

¹³Jimä Jesucristo hänäjty tiäna'ay maa ja'a ceratoyøhñdy ñähmøjcän. Yoñä wyit hänäjty miøødä. Orowøønhaam hänäjty quiaačhwøøñä. ¹⁴Jaančh tehñ pioobä quiuhwaay hänäjty. Jaduħnä wyiin hänäjty quiaħxø'øgy nebiä jøønhaayän. ¹⁵Jaduħnä tiecy hänäjty yhaambä chämaambä, néjjiämä hobiujxt coo mbø'odät. Jaančh tehñ miøc hänäjty quiapxy, nebiä mejy jiäditiän. ¹⁶Juxtujcä

madsa'a hänäjty quiø'ogonhaty maa ja'a yhaøoguiø'øjän. Yhaawjootiä pejyhespada hänäjty miøødä, mejtsnaxä jiojpä. Jaduħnä wyiin jiojpä hänäjty quiaħxø'øgy nebiä xøø møc yhañän.

¹⁷Coočh jaduħn nhijxy, mänitøch nwiingugädawøøyy nebiä ho'ogypiän. Mänitøch xquiø'onähgajpy ja'a yhaøoguiø'øhaam. Mänitøch xñämaayy:

—Ca'a mdsähgø'øy. Høøch ja'a jayøbajtpä, høøch ja'a jaac høxhaambä. ¹⁸Júcyhøch hänäjty, tøøch hijty nho'ogy. Mänitøch njujypiøjcombä. Cábøch mänaa nho'ogaannä. Høøchä cuħdujt jaduħn nmøød maa ja'a ho'ogyiibä myinø'oyän, maa ja'a ho'pähajxy ñähgäda'aguiän. ¹⁹Mgujáayäp jaduħn nebiaty mwiinhixa'añ, tijaty jájtäp túunäp jäda'ahaty, møød tijaty jadäänäp tunäänäp. ²⁰Jaduħn miädia'agytiägø'øgy ja'a tøøbä mhíxiäbä. Ja'a juxtujcpä madsa'ajä, ja'a näjuxtujcpä Diosquexyhajxy je'e, ja'a Dios jim quiejxypä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän, maa ja'a cajpt juxtujcpän. Y ja'a juxtujcpä orotoyøhñdiä, ja'a hermanodøjc-hajxy je'eduhñ, ja'a hajxy jim Diosmädia'agy panøcxpä maa ja'a cajpt juxtujcpän.

2 'Jaduħnä Diosquexy myajnäjaayø'øwät, ja'a tøø quiexyiijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Efeso: "Ja'a Jesucristo, ja'a juxtujcpä madsa'a quionhijpiä, jim je'e tiäna'ay maa ja'a ceratoyøhñdy ñähmøjcän; je'eds jaduħn mänaamb: ²⁻³Nnajuøøbiøch

jaduhñ coo hajxy hoy mgudiunñ, coo hajxy mõj mmee'xtucy, coo hajxy tøø mdsaačhpøcy ja'a høøčhcøxpä, coo ja'a ca'awiindøybä hajxy mga'a mee'xy. Tøø hajxy mmädia'agyhixy ja'a häna'c-hajxy jaduhñ mänaambä cooc tyijy hajxy tøø quiexyii ja'a Diósäm. Tøø hajxy mnajuø'øy coo hajxy yhøhnda'agy. Hoy hajxy mmee'xtucy. ⁴Je'ečh nga'a hojwiøøby coo hajxy mga'a nijiootpáatänä neby hajxy jecy mhøxtägøøyyän. ⁵Tii hajxy hoy coo mga'a nijiootpáatänä. Naxy hajxy mdehñ ñijiootpaadø'jät neby hajxy myajtsohñdaaquiän. Pø caj, nøcxáambøčhä mceratoyøhñdyhajxy nbøgáañäm. Cähxø'p jaduhñ coočhä nmädia'agy hajxy jaduhñ xquia'a panøcxänä. ⁶Je'eds hoy coo ja'a nicolaíta miädia'agy hajxy mga'a mee'xä nébiøch jaduhñ nga'a mee'xiän. ⁷Hamädoowhit hajxy nebiä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän. Pønjaty mäjädaacp, je'ečhä cuhdujt hajxy nmo'owaamby coo hajxy jim ñøcxät maa ja'a Dioswiinduumän. Jimä tøømdsa'am hajxy jiøø'xa'añ ja'a jugyhajtyejpä.”

⁸Jaduhñä Diosquexy myajnäjaayø'øwät ja'a tøø quiexyíijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Esmirna. “Ja'a Jesucristo, ja'a jayøbajtpä je'e møødä høxhaambä. Tøø hijty yho'ogy; tøø jadähooc jiuypiojtägach. Je'eds jaduhñ mänaamb: ⁹Nnajuøøbiøch jaduhñ coo hajxy mjaančh tehñ chaačhpøcy, coo hajxy mjaančh

tehñ yhäyoy. (Høøčh mijts ja'a hoyhajt ja'a weenhajt nmooby.) Nnajuøøbiøch jaduhñ coo mijtsä judiøshajxy haxøøg xñänømy. Jue'e hajxy jaduhñ, ja'a mõjcu'ugongä miädia'agy hajxy miäbøjcäp. Ja'a hóybäc tyijy hajxy je'eduhñ wyi'i miäbøjpy; cab jaduhñ ñä'ä tóyyäbä. ¹⁰Cab hajxy mdsähgø'owät hoy hajxy nej cu mja jat cu mja habet. Myajtsumaamb hajxy näje'e ja'a mõjcu'ugongcøxpä. Xñä'ä hijxmdsaamb hajxy jaduhñ pø tøyhajt hajxy jaduhñ mjaančh mäbøcy. Majcxøøyyä hajxy mdsaačhpøga'añ. Coočhä nmädia'agy hajxy hamuumdu'joot xquiudiúunät, hoy hajxy cu mja ho'og, høøčh mijts ja'a cuhdujt nmo'owaamby coo hajxy jim mnøcxät Dioswiinduum. ¹¹Hamädoowhit hajxy waambä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän. Pønjaty mäjädaacp, cab hajxy ñä'ägädä tsaächtiuna'añii ja'a Diósäm; cab hajxy piäda'aga'añii mõjcu'uhaam.”

¹²Jaduhñä Diosquexy myajnäjaayø'øwät ja'a jim tøø quiexyíijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Pérgamo: “Ja'a Jesucristo yhaawjooty ja'a pejyhespada miøødä, mejtsnaçä jiojpä. Je'eds jaduhñ mänaamb: ¹³Nnajuøøbiøch coočh mijts nmädia'agy hoy xquiudiunä homiánaajä, hoyyä Satanás jim jia gobiernähaty maa mijts mhitiän, hoyyä Antipas jim tøø jia yagho'ogyii. Paady yagho'cä coočh nmädia'agy hijty xyajwa'xä. Ni wéeñtiøch nmädia'agy hajxy

xquia'a hõxhijä. ¹⁴ Je'ečh mábøcy nga'a hojwiøby coo häna'c wiingmädia'agy hajxy näje'ejaty yajnähiçø'øy nebiä Balaam jecy yajnähiçøøyyän. Je'edsä Balaam jøjcapxøøyy coo ja'a judíošhajxy näma'awóøjät cooc tyijy jaduñ yhooyä coo hajxy ñiyhamigähamädoøøjät, coo hajxy quiay yhú'ugät tijaty hajxy tøø xoxy maa ja'a quepychechwiinduumän. ¹⁵ Jii häna'c-hajxy näje'ebä, cabä nicolaíta miädia'agy hajxy ñajtshixø'øwaanä. Cábøch mábøjnäbä ja'a mädia'agy jaduñmä nmee'xy. ¹⁶ Weenä mädia'agy jaduñmä hajxy ñajtshixø'øy. Pø caj, nøcxáambøch nmädsibø'øwa'añ pønjaty jim haxøøg yajnähiçøøby maa mijtsän. Hädaa pejyhespada yaaby nmøødpøch nhaawjooty, hädáajøch nmädsiptunaamby. ¹⁷ Mhamädoowhídäp hajxy waambä Dioshespíritu näma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän. Pønjaty mäjädaacp, je'ečh nyajcayaamby ja'a maná jim yu'učhpä. Møødočhä poobtsaa nmo'owa'añ. Jimä jemxyiøø yuugjaayä poobtsaanähgøxp. Ni pøn jaduñ quia'a høxcapy quia'a najuø'øy. Jagooyä yhøxcapy ja'a tøøbä mio'oyíjábä.”

¹⁸ Jaduñä Diosquexy myajnäjaayø'øwät ja'a jim tøø quiexyíjábä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Tiatira; “Ja'a Jesucristo, jaduñä wyiin quiahxø'øgy nebiä jøønhaayän. Jaančh tehñ yhaamb jaančh tehñ chämaambä tiecy néjjiämä hobiujxt

coo mbó'odät. Jaayá'ayäts jaduñ mänaamb: ¹⁹ Nnajuøøbiøch jaduñ coo hajxy hoy mniçogyii, coo hajxy hoy mmábøcy, coo hajxy hoy mgudiñ, coo hajxy mõj mjaančh tehñ miee'xtucy. Jaduñhøch nnajuøøbiä coo hajxy jabom-jabom maas hojiaty mgudiñ. ²⁰ Je'ečh mábøcy hoy nga'a mänijwiøøyyäp coo ja'a to'oxiøjc jii tu'ug maa mijtsän ja'a xøhjäpä Jezabel. Ja'a Dioscøxpäc tyijy miädia'agy. Pero xjiøjcapxøøyyäbøch nmoonsähajxy. Jaduñ yhøñdaacpä cooc tyijy yhooyä coo hajxy ñiyhamigähamädoøøjät, coo hajxy quiay yhú'ugät tijaty hajxy tøø xoxy maa ja'a quepychechwiinduumän. ²¹ Tøøčhä Jezabel mayhooc nja näma'ay coo ja'a mädia'agy jaduñmä ñajtshixøøñät. Pero cab jaduñ nä'ägädä najtshixø'øwa'añ. ²² Nyajpa'ambedäämbiøch je'eduñ møødä yhamigohajxy, pø cabä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'øwa'añ. Hoyhóyhøch hajxy nyajtsaačhpøga'añ. ²³ Ngøxy pøgáañäbøčhä yhuungä jiugyhajthajxy. Jaduñä hermanodøjc-hajxy nägøxiä ñajuø'øwa'añ maa ja'a juxtujcpä cajptän coočhä wyiinmahñdy hajxy nnajuøøyyä. Cooc hajxy hoy mguhdujthädät, nmo'owäämbiøčhä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy jaduñ. Pø cabä, nyajtsaačhpøgäämbiøch hajxy jaduñ. ²⁴ Pønjaty jim jaac hijp Tiatira, ja'a haxøøgmädia'agy hajxy ca'a panøcxpä, ja'a Satanás miädia'agy hajxy ca'a panøcxäbä, cábøch hajxy waamb nhanehmñä. (Tøyhájtäc tyijy ja'a Satanás miädia'agy jaduñ.) ²⁵ Jagóoyyøch

hajxy njaac năma'ay coo hajxy
 hoy mgudiúnăt neby hajxy naxy
 mnă'ăgădă cuhdujthatiän, hœxtă
 coónœch yaa ngădaactăgătsăt.
²⁶Pœnjaty mājădaacp, pœnjatyhœchă
 nmădia'agy hoy xyajtúunăp
 homiănaajă, je'echă cuhdujt
 hajxy nmo'owaamby coo hajxy
 guiobiernăhădăt wiinduhmyhagajpt,
²⁷nėbiœch nDeedy
 xquihdujtmooyyän. Mœcă cuhdujt
 hajxy miœdhada'aň. Coo ja'a
 miădia'agy hajxy quia'a măbœjcăxăt,
 mănit hajxy chaăchtiuna'aňii,
 ja'a hajxy ca'a măbœjpă. Jaduhň
 hajxy chaăchtiuna'aňii néjjiämă
 tu'ts mwojpu'uwăt varillaahaam.
²⁸Nmo'owăambiœchă jaxiœœm
 hajxypă. ²⁹Mhamădoowhădăp hajxy
 waambă Dioshespírítu năma'ay
 ja'a hermanodœjc-hajxy maa ja'a
 juxtujcpă cajptän.”

3 'Jaduhňă Diosquexy
 myajnăjaayœ'œwăt ja'a
 jim tœœ quiexyfijbă maa
 ja'a hermanodœjc-hajxiän jim
 Sardis: “Ja'a Jesucristo, je'edsă
 Dioshespírítu mœœdhajp ja'a
 juxtujcpă, mœœdă madsa'a
 juxtujcpă. Je'eds jaduhň mănaamb:
 Nnajuœœbiœch coœch nmădia'agy
 hajxy xquia'a yajtuună, hoy
 hăna'c-hajxy jia măna'aň cooc
 tyijy mijts hoy mgudiuň. ²Naxiă
 mwiinmahňdy hajxy mdehň
 yajmėdsăt. Cabă Diosmădia'agy
 hajxy hoy mjaty cudiuň. Je'ech
 jaduhň nja tsojpy coo hajxy pedyii
 mgudiúnăt, coo hajxy jaduhň
 mga'a nă'ăgă tu'udăgôyyăt.
³Mjahmiėdsăp ja'a homiădia'agy
 hajxy jaduhň, ja'a hajxy hijty
 tœœ mhabœquiăbă. Je'eds hajxy

myajtúnăp tehngajnă. Najtshixœœňă
 ja'a mhamdsoo wiinmahňdy hajxy
 jaduhň. Pœ cabă, jaguiăpxyhœch
 mijts nyajcumădôwăt. Cab hajxy
 hănajty mnajuœ'œy mănăajœch mijts
 nyajcumădowa'aň. ⁴Jim hăna'c
 năje'e maa mijtsän jim Sardis,
 cab hajxy nej jiatcœ'œy. Coo hajxy
 hoy wiădity, păadyhœch hajxy
 xmiœœdwădita'aň poobwitmœœd.
⁵Pœnjaty mājădaacp, poobwit
 hajxy miœœdhadaamby. Căbœchă
 xiœœhajxy nbo'odaană maa hajxy
 myiňăn cujaay librojooty. Jim hajxy
 ņœcxa'aň maačh nDeediän, maa
 ja'a Diosmoonsän. Mănitœch hajxy
 jim ngapxpaada'aň, pœnjatiă xiœœ
 hănajty miimb cujaay librojooty.
⁶Mhamădoowhădăp hajxy
 waambă Dioshespírítu năma'ay
 ja'a hermanodœjc-hajxy maa ja'a
 juxtujcpă cajptän.”

⁷Jaduhňă Diosquexy
 myajnăjaayœ'œwăt ja'a jim
 tœœ quiexyfijbă maa ja'a
 hermanodœjc-hajxiän jim Filadelfia:
 “Ja'a Jesucristo, cabă tii pojpă tii
 cădieey miœœdă. Ja'a tœyhăjtăts
 jaduhň nă'ăgă mœœd. Miœœdhăjtăbă
 rey David yhawaatst je'eduhň. Coo
 hănajty tii tœœ yaghawa'ačh, ni
 pœň jaduhň quia'a hagô'œwăt. Y
 coo hănajty tii tœœ yhawăguiičh, ni
 pœň jaduhň quia'a yaghawă'adsăt.
⁸Jaayă'ayăts jaduhň mănaamb:
 Nnajuœœbiœch coœch nmădia'agy
 hajxy hoy xyajtuună, hoyyă
 mœcmăjaa hajxy jaduhňtiăbaady
 mga'a ja mœœdă. Jaduhňhœch
 nnajuœœbiă coœch mijtsă nxœœ
 xquiapxpăatăbă. Păadyhœch mijts
 jaduhň nguhdujtmo'oy coo hajxy jim
 mnœcxăt Dioswiinduum. ⁹Pœnjatiă

møjcu'ugong ja'a miädia'agy jaduhñ mähöjçäp, ja'a judiöshajxy, jaduhñ hajxy miänaambä cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy pianøcxpä. Cab jaduhñ nä'ä töyyäbä. Nä'ä höhñdaacp hajxy jaduhñ. Nyajmedsäambiöch hajxy maa mijts mwiinduumän. Mänitöch hajxy jim nyagjijcäda'aga'añ, neby hajxy jaduhñ ñajuö'owät coöch mijts jaduhñ ndsocy. ¹⁰Tööch nmädia'agy hajxy xyajtuunä coo hajxy mmeel'xtügät. Páadyhöch mijts ngüeendähada'añ mänaa ja'a tsö'ty ja'a häyohn hänäjty ñaxa'añän wiinduhmyñaaxwiin. Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä chaaçhpøga'añ. ¹¹Mobädájþöch jiiby nhäda'aga'añ. Tehngajnä hajxy jaduhñ hoy mgudiúnät. Jaduhñä cuhdujt hajxy ni pøn xquia'a pójçät coo hajxy jim mnöcxät maa ja'a Dioswiinduumän. ¹²Pønjaty mäjädaacp, çøjxta'axiøø hajxy jim yhida'añ Dioswiinduum. Ni mänaa hajxy jim quia'a tsoonaanä. Ja'a nDéedyhöchä xiøø, jimhöch nyuugjaayaanä maa ja'a wyiinnähgopcøxphaxiän, møødä Dioscajptä xiøø, møød høöch njemyxiøø. Ja'a Dioscajptä, ja'a Jerusalén jemybiä je'e. Jim je'e choona'añ tsajpootyp maa ja'a Diosän. ¹³Mhamädoowhídäp hajxy waambä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujçpä cajptän.”

¹⁴Jaduhñä Diosquexy myajnäjaayö'owät ja'a jim tøø quiexyijjábä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Laodicea: “Ja'a Jesucristo, tøyhajtyejp je'e. Ni mänaa quia'a höhñda'agy. Je'e

cøxiä yajtsohñdaac mäduhñtiä Dios yhädiuuñ. ¹⁵Jaayá'ayäts jaduhñ mänaamb: Nnajuöþbiöch jaduhñ coöch nmädia'agy hajxy hamuumdu'joot xquia'a panøcxä, hoy hajxy mja mäna'añ cooc tyijy hajxy mmäböcy. Maas hoy coo hajxy cu mnä'ägä mänaañ coo hajxy mga'a mäböcy. ¹⁶Entonces, coo hajxy hamuumdu'joot mga'a mäböcy, páadyhöch mijts jaduhñ nxøøghada'añ. ¹⁷Jaduhñ hajxy mmäna'añ cooc tyijy hajxy tii mga'a nä'ägädä yajmaajiaty, cooc tyijy hajxy hoy mjaançh tehñ wiädity. Pero cab hajxy jaduhñ mnajuö'oy coo hajxy tijaty mga'a møødä. Jaduhñ mäwíinäts hajxy mhity nebiä häyoobän, nebiä wiindspän, nebiä nähwa'ads høxwa'adspän. ¹⁸Nhuuc yajmädoogyhöch mijts oro hoybä, møødä poobwit, møødä wiindsooy. Jaduhñ hajxy hoy mhíxät. Cooch mijts xmiänuu'xtä'agät, mänitöchä mbojþä mgädieey hajxy nyajnhwáatsämät. Jaduhñ hajxy hoy jim mnöcxät Dioswiinduum; cab hajxy jaduhñ mnä'ägädä tsähdiúnät. ¹⁹Ndsójþiöch mijts, pero pø cáböch nmädia'agy hajxy xquiudiunaanä, mänit hajxy nyajcumädowa'añ. Nmägapxaamby nhane'emaamby hajxy jaduhñ. Entonces, naxiä mhaxøøgcuhdujt hajxy mdehñ ñajtshixö'owät. Hix, coo hajxy jaduhñ mnä'ä cumädöwät. Hamuumdu'jootä nmädia'agy hajxy xquiudiúnät. ²⁰Huuc hamädoowhit hajxy, nja wi'i miänuu'xtäacypiöchä jäya'ayhajxy jaduhñ coöch hajxy xjiøjþøgö'owät. Mänitöchä piojþä quiädieey

hajxy nyajnáhwáatsät. Mänítøch hajxy jaduhñ nmøødhíjnät tu'ugmädia'agy. ²¹Pønjaty mäjädaacp, nmo'owáambiöçhä cuhdujt hajxy jaduhñ cooçh hajxy xmiøødgobiernähádät. Jadúhñhøch tøø nmäjädaacpä; páadyhøch nDeedy jaduhñ nmøødgobiernähajpä.

²²Mhamädoowhídäp hajxy waambä Dioshespíritu ja'a hermanodøjc ñäma'ay maa ja'a juxtucpä tsajtøjcän."

4 Mänítøchä tsajpootyp nwiinhijxy coo yhawa'adsä. Mänítøch jaaya'ay xmiägäpcombä, ja'a jayøbájtøch hänajty tøbä xyhuuc mägapxpän. Jaduhñä yo't yajmädooyy nebiä xuuxtän. Mänítøch xñämaayy:

—Huuc pet yam; nhuuc yaghíxyhøch miich tii jaduhñ jadäänäp.

²Mänítøchä Dioshespíritu xñägädaacy. Mänítøchä Dios nwiinhijxy; jim hänajty yhäña'ay tsajpootyp. ³Haamb tsämaambä Dios hänajty nebiä tsaa hoybän, nebiä jaspén, nebiä cornalinan. Yajxonä hi'inçh hänajty quiähxø'øgy maa ja'a Dios hänajty yhäña'ayän. Nebiä esmeraldatsaajan hänajty yhañ çhämamy. ⁴Jímhøçhä majjaya'ay nhijxy nähii'xmädaaxc. Wäditiä ja'a Dios hajxy hänajty jiuhhänaawiädity. Poobwitmøød hajxy hänajty. Oro hajxy hänajty quiuhjenhajpy. ⁵Jimä wädsuc hänajty piädsømy maa ja'a Dios hänajty yhäña'ayän. Jädijpä hänee hänajty jim. Juxtucjä jøøn hänajty jim tioy Dioswiinduum. Dioshespíritu je'eduhñ ja'a

juxtucpä. ⁶Haa jim ja'a Dioswiinduumä, jaduhñä mejy hänajty jim quiähxø'øgy nebiä hijxt jaançh tehñ tiø'xypän.

Mädaaxcä animal ja'a Dios hajxy hänajty jim jiuhhänaawiädity. Cøxiä ñi'x quiopc-hajxy hänajty wyiinmøødä, jayøjp jioøxcø'ømhaambiajpy. ⁷Tu'ug hänajty quiähxø'øgy nebiä leóngän; tu'ug nebiä wajjän; tu'ug nebiä jäya'ayän; tu'ug nebiä jäyøobiä wiistän. ⁸Haagä queectmøød hajxy hänajty tädujcyaty. Cøxiä ja'a wiin hajxy hänajty miøødä møød nähgøxp møød joodooty. Xøømdsuhñ hajxy hänajty wyi'i miäna'añ:

Jaançh tehñ wia'adsä Dios; je'e hajxy nWiindsønhájtäm. Cøxiä mäjaa miøødä; homiänaajä ñäl'ägädä hity cøjxta'axiøø.

⁹Jaançh hijpä Dios cøjxta'axiøø. Naaghoocä animal ja'a Dios hajxy wyiingudsähgø'øy, ¹⁰mänitä majjaya'ay ja'a Dios hajxy hänajty wyiinjjcäda'agy, ja'a nähii'xmädaaxpä. Mänitä Dios hajxy hänajty jiaançh tehñ wyiingudsähgø'øy. Mänit hajxy hänajty wyl'i ñiguiuhjeendu'udyii. Mänitä quiuhjén hajxy hänajty jim ñajtsconø'øy Dioswiinduum. Mänit hajxy hänajty miäna'añ:

¹¹Dios, højts miich nWiindsønhajpy. Hahixøøby jaduhñ coo højts miich nwiingudsähgø'øwät, coo højts nmänä'anät coo miich ja'a mäjaa mmøødä, coo miich mmøjjä mjaançhä. Cøxiä wiinä miich mjaançh tehñ quiunuu'xy mjaançh tehñ piäda'agy.

5 Mänítöchä Dios nhijxy
 coo nocy hánajty
 quiø'øbøc-haty haxädsach, ja'a
 quiø'ø hahooyhaampiä. Mejtsnaxä
 nocy hánajty jiaayä. Juxtujc-hit
 hánajty yhahoochä. ²Mänítöchä
 Diosmoonsä tu'ug nhijxy, ja'a mäjaa
 jaanč tehñ miøødpä. Mänit je'e
 miänaañ:

—Pøn cuhdujt møød coo yø'ø nocy
 yhahoo'tstú'udät.

³Ni pøn cuhdujt hánajty quia'a
 møødä coo ja'a nocy hajxy
 yhahoo'tstú'udät, coo hajxy yhéebät,
 ni ja'a jimä tsajpootypä, ni ja'a
 hädaa yaabä naaxwiimbä, ni ja'a
 jiiipiä möjcu'uhaambä. ⁴Mänítöch
 njaanč tehñ jiøøyy, coo pøn
 cuhdujt hánajty quia'a møødä coo
 ja'a nocy hajxy yhéebät, coo hajxy
 quiápxät. ⁵Mänítöchä majjaya'ay
 tu'ug xñämaayy:

—Ca'a mjøøñä. Ja'a Jesucristo,
 je'eds mäjädaac. Je'e cuhdujtmøød
 coo yø'ø nocy yhahoo'tstú'udät. Ja'a
 David ja'a yhap yhoc je'e, ja'a jecy
 jim gobiernähájtäbä Judánaaxooty.
 Paadiä Jesucristo xiøhaty ja'a León
 de Judá.

⁶Mänítöchä Meeghuung tu'ug
 nhijxy. Jim hánajty tiäna'ay
 Dioswiinduum, maa ja'a
 animal nämädaaxpän, maa ja'a
 majjaya'ay nähii'xmädaaxpän.
 Cähxø'p hánajty coo hánajty tøø
 yagho'ogyii. Juxtujcä quiaa'pt
 hánajty; juxtujcä wyiin hánajtypä.
 Haa ja'a wyiin juxtujcpä, ja'a
 Dioshespírituhajxy hánajty je'eduhñ
 ja'a juxtujcpä. Jim hajxy hánajty
 wiädity wiinduhmyhagajpt.

⁷Mänitä Meeghuungä nocy hoy
 piøjtsoy. Ja'a Dios jaduhñ yejc;

yhahooguiø'øhaamby hánajty
 tøø quiø'øbøc-haty. ⁸Mänitä
 Meeghuung wyiinjiicädaacä.
 Ja'a nämädaaxpä animalhajxy
 mäwiinjiicädaac møødä
 nähii'xmädaaxpä majjaya'ayhajxy.
 Cødu'ugä harpa hajxy hánajty
 miøødä. Jimä poom hajxy hánajty
 miøødä orojoønebøhñdiooty.
 Haa ja'a poom jaduhmbä, ja'a
 Diospa'yaaxøøc je'eduhñ. Ja'a
 Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä,
 je'edsä Dios hajxy hánajty pa'yaaxp.

⁹Mänitä jemyhøy hajxy yhøøyy:

Miič cuhdujtmøød coo yø'ø
 nocy mhahoo'tstú'udät.

Miič højts xñähho'ttuut. Paady
 højts cuhdujt nmøødä
 coo højts yaa nhídät
 Dioswiinduum.

Wiinduhmyhagajpt højts ndsooñ.
 Cøjhayuuc højts ngapxy.

¹⁰Miič højts cuhdujt xmiiooy
 coo højts jim ngobiernähádät
 naaxwiin.

Diostuung højts ndunaamby
 nebiä teediän.

¹¹Mänítöchä Diosmoonsä nhijxy
 jaanč tehñ miay. Ja'a Dios
 hajxy hánajty jiuhdánaawiädiipy
 møødä animalhajxy møødä
 majjaya'ayhajxy. ¹²Mänitä
 Diosmoonsähajxy møc jiaanč tehñ
 yaaxy:

Yø'ø Meeghuung, yø'ø tøø
 yagho'ogyii.

Yø'øøds cuhdujtmøød coo jiaanč
 tehñ wyiingudsähgø'øwøøjät.
 Hahixøøby jaduhñ coo højts
 nmänáanämät coo cøxiä
 wiinä miøødä, møødä mäjaa,
 møød coo quiuhwijiä, møød
 coo miøjjä jiaančä.

¹³Mänit hajxy miänaaṅ nāgøxiä mädyijaty ja'a Dios tøø quiunu'u'xy, ja'a jim̄bä tsajpootypä, møødä hädaa yaabä naaxwiimbä, møødä jiiipiä møjcu'uhaambä, møødä jiiipiä mejjiootypä:

Tsögä Dios hajxy
wiingudsähgøøyyäm møødä
Meeghuung.

Cøjxta'axiøø hajxy yhida'añ
møj jaančh. Møjmäjaa hajxy
miøød.

¹⁴Mänitä nämädaaxpä
animalhajxy miänaaṅ:

—Tsøc.

Mänitä nähii'xmädaaxpä
majjäya'ay ja'a Dios hajxy
wyiinjiçädaacy. Wyiingudsähgøøyy
hajxy jaduhṅ.

6 Mänitøčhä Meeghuung
nhijxy coo ja'a nocy tu'hit
yhahoo'tstuuty ja'a hänajty
juxtujc-hithahoočhpä. Mänitä
animal tu'ug miänaaṅ:

—Min huug hiṅ.

Coo ja'a animal jaduhṅ miänaaṅ,
jaduhṅ yajmädooyy nebiä hänee
jäditiän. ²Mänitøčhä craa tu'ug
nhijxy coo tøpxt hänajty tu'ug
miøødä. Poobcuaañähgøxp hänajty
yhäña'ay. Mänitä cuhjēn miooyyā.
Mänit tiu'ubøjcy tsiptuumbä.
Mäjäda'agaamb hänajty jaduhṅ.

³Mänitä Meeghuung ja'a
nocy yhahoo'tstuuty ja'a
miämetsc-hithahoočhpä. Mänitä
miämetspä animal miänaaṅ:

—Min huug hiṅ.

⁴Mänitøčhä craa tu'ug
nhijxcombä. Tsaptscuaañähgøxp
hänajty yhäñaabiä. Mänitä cuhdujt
miooyyā coo ja'a jäya'ayhajxy
nøcxy yajnimiädsibø'oyii

hädaa yaabä naaxwiin, coo ja'a
jäya'ayhajxy nøcxy yajniyagho'ogyii.
Mänitä yoñhespada tu'ug miooyyā.

⁵Mänitä Meeghuung ja'a
nocy yhahoo'tstúutcombä ja'a
miädägøøghithahoočhpä. Mänitä
miädägøøgpä animal miänaaṅ:
—Min huug hiṅ.

Mänitøčhä craa tu'ug nhijxcombä
coo ja'a quixt hänajty tu'ug
miøødä. Jiṅgwiaañähgøxp hänajty
yhäñaabiä. ⁶Mänitøčhä mädia'agy
nmädooyy maa ja'a mädaaxpä
animalhajxy hänajtiän:

—Møjyuu jaduhṅ jadāanāp.

Ja'a trigo tu'kílobä, mägooxmil
chowhada'añ. Y ja'a cebada
tägøøgkílobä, jaduhṅ
chowhadaambä mägooxmil. Pero
cap yø'ø hon myaghäyówät ni yø'ø
vino.

⁷Mänitä Meeghuung ja'a
nocy yhahoo'tstúutcombä ja'a
miämädaaxc-hithahoočhpä. Mänitä
miämädaaxpä animal miänaaṅ:
—Min huug hiṅ.

⁸Mänitøčhä craa tu'ug njaac
hijxcombä, ja'a hänajty xøhjäpä ja'a
mäyagho'pä. Cuaañähgøxp hänajty
yhäña'ay ja'a poob-lómnäbä.
Høxhaamä møjcu'uhaambä hänajty
piamiñ. Mänitä cuhdujt hajxy
miooyyā hädaa yaabä naaxwiin
coo jäya'ay hajxy yaghó'ogät
tu'mädaaxc-hitpä. Hadsip hajxy
hänajty miäyagho'oga'añ, yuuhaam,
pa'amhaam, caahaam.

⁹Mänitä Meeghuung ja'a
nocy yhahoo'tstúutcombä ja'a
miämägooxc-hithahoočhpä.
Mänitøčhä háañämähajxy jiiiby
nhijxy altarpa'c, ja'a hajxy
hänajty tøø yagho'ogyii jābä ja'a

Diosmädia'agyquiøxpä. Paady hajxy yagho'cä coo hajxy hänäjty hoy tøø jiaančh tehṃ quiudiuñ. ¹⁰Mänit hajxy møc yaaxy:

—Dios, miich højts nWiindsønajpy. Miičhä tøyhajt mmøød. Mänaa højts nnø'ty xygahawiimbjttät jiiby naaxwiin.

¹¹Mänitå poobwit hajxy cødu'ug miooyyå. Mänit hajxy nãmaayyå coo hajxy ween jiaac poo'xy høxtå coonå hänäjty pedyii tøø yagho'ogyii ja'a hermano ja'a Jesucristo hajxy mäduumbå.

¹²Mänitå Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstúutcombå ja'a miädädujc-hithahoočhpå. Mänitå hujx møc nájxy. Mänitå xøø jyiñøoyy nebiå jiñwitan. Mänitå po'o quiähxø'cy nebiå nø'tian.

¹³Mänitå madsa'a tsajtcøxpå quiahy naaxwiin jaančh tehṃ miay; jaduñ quiahy nebiå piidstøøm piojca'ayan.

¹⁴Mänitå tsajt yhadägoyyøønå nebiå nocy yhaxädsachån. Mänitå tun cøxiå wiingtuum nã'å yajnøcxå møødå naax hänäjty hijpä mejyquiujc.

¹⁵Mänitå jäya'ayhajxy nägøxiå jiiby ñiguiyu'tsä tsaajutjooty, møødå jimbå tsaadunjootypå, møødå reyhajxy, møødå jäya'ayhajxy mõjhajpä, møødå mäyøøjäya'ayhajxy, møødå soldadowiindsønajpy, møødå jäya'ayhajxy ja'a mõjcuñdujtmøødpå, møødå nä'å pajäya'ayhajxy. ¹⁶Mänitå tsaadún hajxy nãmaayy:

—Højts nähgahbéjtåc. Jaduhñ højtså Dios xquia'a híxat ja'a jim hãñaabiå tsajpootyp. Jaduhñ højtså Meeghuung xquia'a yajtsaächpøgät.

¹⁷Tøø yhabaatnä coo højts hajxy xyajtsaächpøgaannå nägøxiå. Cab højts hoy nmee'xtuga'añ.

7 Mänitøchå Diosmoonså mädaaxc nhijxy coo hajxy hänäjty jim tiåna'ay hanidiuhmjaty mäduñjatiå naaxteec. Mädaaxnaç hajxy hänäjty tiåna'ay. Yhadujpiå poj hajxy hänäjty, jaduñ quia'a pøjnåt naaxwiin ni mejywyiing ni quepyquiøxp. ²Mänitøchå Diosmoonså tu'ug jadåhooc nhíjxcmbå coo hänäjty piedø'øy xøøbådsømypiå, coo ja'a Diossello hänäjty miøødå. Mänit hajxy møc miøjyaaxå, ja'a nãmådaaxpä, ja'a hajxy hänäjty tøø quiuhdujtmø'oyíjåbå coo hajxy quiådiéeyåt, coo hajxy cøxypånejpiå jiatcø'øwåt hädaa yaabå naaxwiin møødå jim mejjiooty. Mänit hajxy nãmaayyå:

³—Cab hajxy mgådiéeyåt jim naaxwiin ni jim mejjiooty, ni yø'ø quepychaa hajxy nej mga'a túnåt, høxtå coonå højtså jäya'ayhajxy hänäjty tøø nseñapåda'agy wyiinnåhgopcøxp, ja'a hajxy Diosmäduumbå.

⁴Mänitøchå mäçhohnd nmådooyy coo ja'a Israel yhap yhoc hajxy hänäjty yajseñapåda'aga'añ nã mägo'x-cujuxychågui'xmådaa xmilpä. Nãmajmetscjaty hajxy hänäjty yajseñapåda'aga'añ.

⁵Nãmajmejtsmil hajxy hänäjty yajseñapåda'aga'añ ja'a Judå yhap yhoc-hajxy, møødå Rubén yhap yhoc-hajxy, møødå Gad yhap yhoc-hajxy, ⁶møødå Aser yhap yhoc-hajxy, møødå Neftalí yhap yhoc-hajxy, møødå Manasés yhap yhoc-hajxy, ⁷møødå Simeón yhap yhoc-hajxy, møødå Leví yhap yhoc-hajxy, møødå Isacar yhap yhoc-hajxy, ⁸møødå Zabulón yhap

yhoc-hajxy, mөөдä José yhap
yhoc-hajxy, mөөдä Benjamín yhap
yhoc-hajxy.

⁹Mänítөчhä majiäya'ay nhijxy.
Wiinduhmyhagajpt hajxy hänäjty
chooñ. Cөjhayuucjaty hajxy
hänaajty miädia'agy. Ja'a Dios hajxy
hänaajty jim̄ jiuhdänaawiädipty
maa ja'a Meeghuungwiinduumän.
Jaančh teh̄m miay hajxy hänäjty
jaduhñ; cab hajxy hänäjty hoy
yajmäčhowa'añ. Poobwitmөөд
hajxy hänäjty. Mөөдä xi'iwhaay
hajxy hänäjty quiö'ogaphaty.

¹⁰Mänit hajxy nägөxiä yaaxy mөc:
Xyajnähwaats hөjtsä Dios mөөдä
Meeghuung. Gobiernähajpä
Dios jaduhñ.

¹¹Nägөxiä ja'a Diosmoonsä ja'a Dios
hajxy hänäjty jiuhdänaawiädity.
Mөөдä majjäya'adiöjc-hajxy hänäjty
jiuhdänaawiädijtäbä mөөдä
animalhajxy ja'a nämädaaxpä.
Mänitä Dios hajxy wyiinijcädaacy;
wyiingudsähgөөyy hajxy jaduhñ.

¹²Mänit hajxy miänaañ:
Tsögä Dios hajxy jaančh
teh̄m wyiingudsähgөөyyäm
cөjxta'axiөө.
Tsög hajxy mänáanäm coo
miөjjä jiaančhä, coo
quihwijjiä, coo miäjaamөөдä.
Tsög hajxy nämáayyäm:
“Dioscujú'uyäp.”

¹³Mänítөчhä majjäya'ay tu'ug
xmiäyajtөөyy:
—Pөnäda'a yө'өduhñ
poobwitmөөд. Maa hajxiäda'a
chooñ.

¹⁴Mänítөч nhadsooyy:
—Wiindsón, cábөch nnajuө'өy.
Miičhäda'a mnajuөөby.
Mänítөч xnämaayy:

—Yө'ө jäya'ayhajxy, tөө hajxy
jiaančh teh̄m chaačhpөcy. Tөө
hajxy nähho'tu'udyii ja'a
Meeghúungäm. Jaduhñ hajxy
tөө yajnähwáatsäbä. ¹⁵Paady
hajxy jim̄ tiäna'ay Dioswiinduum.
Xөөmdsuhmä Diostuung hajxy
jim̄ tiuñ. Cueendähajtäp hajxy
ja'a Diósäm. ¹⁶Cabä yuu hajxy
mänaa yagjuө'owaannä, ni cab
hajxy tiödsө'owáanänä. Cab
hajxy xiөөno'ogáanänä, ni
cab hajxy yhanho'ogáanänä.
¹⁷Ja'a Meeghuung, jim̄ yhyty
maa ja'a Dios yhäña'ayän.
Je'e hajxy cweendähadaamb
yajxón. Cab hajxy jiө'owaannä
xiuudsäannä je'leguioxpä coo hajxy
yajxoonda'aga'añii ja'a Diósäm.

8 Mänitä Meeghuung ja'a nocy
yhahoo'tstúutcombä ja'a
miäjuxtujc-hithahoočhpä. Mänit
jim̄ yhamooñ tsajpootyp cupc-hora.
²Mänitä Diosmoonsä juxtujc
nhijxy coo ja'a Dios hajxy hänäjty
jim̄ wyiindäna'ay. Mänitä xuuxt
hajxy miooyyä cөdu'ug. ³⁻⁴Mänitä
Diosmoonsä wiingpä miejtspä.
Jimä orojoөnebөhñdy hänäjty
miөөдä. Mänit hoy tiänaaxiөpy
maa ja'a orohaltar mäwiingonän,
jim̄ mäдөyyä maa ja'a Dios
hänaajty yhäña'ayän. Mänitä poom
may miooyyä coo jim̄ jiögät ja'a
orohaltarnähgөxp. Coo'pä ja'a
poomjoc hänäjty jim̄ maa ja'a
Diosän. Jimä Dios hajxy hänäjty
pia'ya'axy, ja'a Diosmädia'agy
hajxy hänäjty mäbөjpä. ⁵Mänitä
Diosmoonsä ja'a joөnebөhñdy
quionө'cy. Mänitä joөmbajc
hoy quiuwobө'өy, ja'a hänäjty
jim̄ hijpä maa ja'a altarän. Mänit

quihga'tsnajxy naaxwiin. Mänit wiädsujcy mөөdä hänee yaaxy. Mänitä hujx ñajxy.

⁶Haa ja'a näjuxtujcpä Diosmoonsähajxiä, ja'a xuuxtmөөdpä cөdu'ugä, mänit hajxy ñiyhahixөөyyänä coo hajxy hänajty xiu'uxa'añ.

⁷Mänit tu'ug xiuuxy. Mänitä caandөөtstuu quiahy hädaa yaabä naaxwiin mөөdä jөөn mөөdä nө'ty. Mänitä naaxwiin tiooyy ja'a hänajty miädägөөghitpä cөxiä, mөөdä quepychaa mөөdä hujtshaay.

⁸Mänitä Diosmoonsä ja'a miämetspä xiuuxy. Mänitädsä tun crúundäbä hoy quia'ay mejjiooty. Tooby hänajty je'e. ⁹Mänitä miädөөgpä mejy ñө'tiөөyy. Cөxy ho'c ja'a animalhajxy jaduhñ. Cөjxä barco qyiñ.

¹⁰Mänitä Diosmoonsä miädägөөgpä xiuuxy. Mänitä madsa'a crúundäbä quiahy jim tsajpootyp. Tooby hänajty je'ebä. Mänit hoy quia'ay maa ja'a miädägөөghitpä möjnөөjän, maa ja'a miädägөөghitpä nөөgopcän.

¹¹Jaduhñä madsa'a hänajty xiөhaty Tahm. Mänitä nөө miädägөөghitpä tiahmөөbiä. Mänitä jäya'ayhajxy may yho'cy.

¹²Mänitä Diosmoonsä miämädaaxpä xiuuxy. Mänitä xөө tu'nax yho'cy maa hänajty yhawijststuiän ja'a miädägөөghitpä. Jaduhñä po'o jiajpä mөөdä madsa'a. Mädaaxc-hora ja'a xөө hänajty quia'a hañ xөөm; mädaaxc-hora ja'a po'o hänajty quia'a hañ coods.

¹³Mänitөchä wiistä tu'ug nhijxjäyөөyy tsajtcөxp. Mänit mөc yaaxy:

—Coo ja'a Diosmoonsähajxy jiaac xú'uxät ja'a jaac tägөөgpä, mänitä jäya'ayhajxy jiaanч tehñ chaaчpөгa'añ, ja'a hajxy jiiby tsänaabiä naaxwiin.

9 Mänitä Diosmoonsä miämägooxpä xiuuxy. Mänitөchä madsa'a tu'ug nhijxcayh, naaxwiin hoy quia'ay. Mänitä madsa'a hawaatst miooyyä coo ja'a jut jaduhñ yhawäguii'tstú'udät ja'a jaanч tehñ quioөcpä. ²Mänitä jut yhawäguii'tstuuty. Mänitä jөөnjoc qui'ixc piädsөөmy. Mänit cөxp chajpejty. Mänitä xөө cөjx wyiindägө'өyii. Mänitä tsajt cөjx jiaty jөөnjocjooty. ³Mänitä mamiu'u jocjooty piädsөөmy. Mänit hajxy yaa tiägөөyy jäyөөbiä hädaa yaabä naaxwiin. Mänitä mu'u төjpt hajxy miooyyä nebiä caa'ptiөjptän. ⁴Mänit hajxy yhanehmä coo hujtshaay hajxy quia'a jө'өxät ni quepychaa. Je'e hajxy tiөbäp pөnjatiä Diosseñä hänajty ca'a mөөd wyiinnähgopcөxp. ⁵Coo pөñ jaduhñ tiөbөjät, jaduhñä mu'udөjpt jäwө'өwa'añ nebiä caa'ptiөjpt jäwө'өyän. Mägooxpo'o ja'a mu'uhajxy hänajty miädөba'añ. Pero cabä cuhdujt hajxy miooyyä coo jäya'ay hajxy yaghó'ogät. ⁶Ja wi'i yho'ogaambä jäya'ayhajxy hänajty, pero cab hajxy jaduhñ ñä'ä ho'oga'añ.

⁷Jaduhñ mäwíinädsä mu'uhajxy hänajty quiahxө'өgy nebiä tsiptuumbä cuaayän. Jim hajxy hänajty miөөdä quihduum nebiä orocuhjenbän. Jaduhñä wyiin jiөjphajxy hänajty quiahxө'өgy nebiä ya'adiөjcän. ⁸Jaduhñä cuhwaay hajxy hänajty miөөdä

nebiä to'oxiøjcuhwaayän. Jaduhñä tiu'tsthajxy hänajty quiähxø'ogy nebiä leöntu'tstän. ⁹Nähbujxt cuhbujxt hajxy hänajty nebiä hacxpøjtän. Coö hajxy hänajty jiäyøy, jaduñ hajxy hänajty jiädity nebiä tsiptuumbä cuaaguiarretän. ¹⁰Jaduhñä tøjpt hajxy hänajty miøødä nebiä caa'ptiøjtän. Jaduhñä cuhdajt hajxy hänajty miøødä coö jäya'ay hajxy tiøbät mägooxpo'o. ¹¹Haa ja'a mu'u wyiindsøn'hajxiä, jutjooty hänajty chäna'ay, ja'a jaanč tehñ quiøøcpä. Jegyhajty hijty je'e tiuñ Diosmoonsä; tøø yhøxquéjxänä. Abadón hänajty xiøhaty hebreohayuuc-haamby. Apolión hänajty xiøhaty griegohayuuc-haamby. Jaduhñ miädia'agytiägø'øy, ja'a mäyajcuhdägoobiä.

¹²Jaduhñä tsø'ty tu'ug jiajtä. Metscä tsø'ty hänajty quia'a pedyiinä.

¹³Mänitä Diosmoonsä miädädujcpä xiuuxy. Mänitøchä mädia'agy nmädooyy coö jäya'ay jim quiapxy maa ja'a orohaltarän, jim Dioswiinduum. Hamädaaxteecä orohaltar hänajty. ¹⁴Mänitä Diosmoonsä miädädujcpä nāmaayy, ja'a hänajty tøbä xiu'uxiä:

—Nøcx ja'a Diosmoonsähajxy mädaaxpä mäguejø'øw, ja'a jim cuxochpä maa ja'a Eufratesmøjnøöjan.

¹⁵Mänit hajxy hoy miäguejø'øyii. Mänit hajxy wyiinguejxä coö jäya'ay hajxy yaghó'ogät tu'ug tægøøgpuxy. Jäguemiä hajxy hänajty tøø jajnähdiijy coö hajxy miäyaghó'ogät. Coö ja'a

miädädujcpä Diosmoonsä jaduñ xiuuxy, habaat jaduñ coö hajxy jiatcø'øwät. ¹⁶Mänitøch nmädooyy coö mejtsmägo'xmillón soldado hajxy hänajty miøødä; haagä cuaayhānaaby hajxy hänajty jaduñ.

¹⁷Haagä caačhpujxtä soldadohajxy hänajty. Jaduhñä pujxt color hänajty miøødä, møødä tsaptspä, møødä hucypiä, møødä pu'tspä. Jaduhñä cuaay quiopc-hajxy hänajty nebiä leöncopcän. Tägøøgtu'u hänajty jiiby piädsømy yhaawjooty, møødä jøøn, møødä joc, møødä azufre. ¹⁸Jaduhñä jäya'ayhajxy yagho'cä ja'a tu'ug tægøøgpuxypä, jøønhaam, joc-haam, azufrehaam. ¹⁹Jimä cuaay mäjaa hajxy hänajty miøødä maa yhaawhaxjiän møødä jiiby maa tiu'tsthajxiän. Jaduhñä tiu'tsthajxy hänajty quiähxø'ogy nebiä tsahñdycopcmmøødpän. Ja'a tiu'tsthaama jäya'ay hajxy hänajty yajtsu'üch.

²⁰Pero ja'a jäya'ayhajxy ja'a mähmøøyyäbä, cabä haxøøgcuhdujt hajxy ñajtsixøøyy. Møjcu'ugong hajxy hänajty jiaanč tehñ wyiingudsähgøøñäp, møødä oronähwopy, møødä platanähwopy, møødä hobiujxtnähwopy, møødä tsahädiuñ, møødä quepychech. Cab yø'øduhmbä nā'ä hixy, ni quia'a mädooy, ni quia'a yo'oy. ²¹Wi'i jäya'ay-yagho'pnä ja'a jäya'ayhajxy hänajty. Wi'i miäbadaacnä hajxy hänajty haxøøgwinnmahñdyaam. Wiingä tægachä to'oxiøjc hajxy miøødtsäna'aynä. Møød hajxy hänajty wyl'i mieechnä.

10 Mänitøchä Diosmoonsä tu'ug nhijxy jaanč tehñ

miäjaamøød. Jim hänajty miänacy tsajpootyp. Jocjooty hänajty miänacy. Jimä hi'inčh hänajty miøødä quiuhduum. Jaduhñä wyiin jiojp hänajty jiajy nebiä xøøjän. Jaduhñä tiecy hänajty quiähxø'pä nebiä toobiän. ²Jimä nocyhuung hänajty quiø'øbøc-haty ja'a haxädsajtstu'udypä. Mänitä yhahoodiecy piädaacy mejywyiing. Mänitä yhanajtyiecy piädaacy tø'ødstuum. ³Mänit møc yaaxy nebiä leóngän. Mänitä hänee ja'a juxtujcpä yaaxwiimbijty. Capx hajxy jaduhñ. ⁴Mänitøch nja tægø'øwaañ cujahbiä waambä häneehajxy quiapxy. Mänitøchä jäya'ay tu'ug xñämaayy jim tsajpootyp:

—Cab jaduhñ mgujáayät nebiä häneehajxy quiapxiän. Ni pøn jaduhñ mga'a yajmøødmädiá'agät.

⁵Haa ja'a Diosmoonsä hänajty jim tänaabiä mejywyiing møød jim tø'ødstuum, mänit yhahoguiø'ø chajxajy. ⁶Mänit miänaañ:

—Cøjxta'axiøø ja'a Dios ñä'ägädä hity. Cøxiä quiunuu'xy møødä tsajt, møødä naaxwiin, møødä mejy, hotyehm miädyiijatiä. Ja'a Dios jaduhñ mänaamb cooc tøø yhabaatnä. ⁷Coo yhabáadät coo ja'a miäjuxtujcpä Diosmoonsä xiu'uxa'añ, tøø ja'a Dios hänajty yajtøjiaty nebiä quiuguexyhajxy hänajty jecy tøø yhawaanän. Cabä wiinghänä'c yhawaanä; ja'a quiuguexiähajtiä yhawaanä.

⁸Mänitøchä jäya'ay jim tu'ug xñämáaguiombä tsajpootyp:

—Nøcx ja'a nocyhuung pøjtsow ja'a haxädsajtstu'udypä, ja'a Diosmoonsä quiø'øbøc-hajpiä.

⁹Mänitøchä Diosmoonsä ja'a nocyhuung hoy nmäyujwa'añ coočh xmió'owät. Mänitøch xñämaayy:

—Pøc; pu'uy. Pa'ag mhaawjooty mjuø'øwa'añ nebiä møjtsiinnøøjän. Pero coo jiiby quiäda'aga'añ maa mjøø'xytiøjcän, mänit mjuø'øwa'añ coo tiahmä.

¹⁰Mänitøchä nocyhuung hoy njaančh pøjtsoy. Mänitøch njaančh puhy. Pá'aghøch jaduhñ njaančh juøøyy nhaawjooty nebiä møjtsiinnøøjän. Pero coo jiiby jiaančh cădaacy maačh njøø'xytiøjcän, mänitøch njaančh juøøyy coo tiahmä. ¹¹Mänitøch hajxy xñämaayy:

—Tsipcøxp mnägapxtägátsät nebiä jäya'ayhajxy jiada'añ yhabeta'añän, ja'a hajxy jim tsänaabiä wiinduhmyñaaaxwiin, ja'a hajxy wiinduhmyhayuuc mädiaacpä, møødä gobiernähajxy.

11 Mänitøchä paaxyquipxt hajxy xmiooyy. Mänitøch hajxy xñämaayy:

—Nøcx ja'a Diostøjc quipx møødä altar. Mächow ja'a jäya'ayhajxy, nänaagä Dios hajxy wyiingudsähgø'øy. ²Pero cab jaduhñ jim mguípät Diostøghaguuy. Ja'a jäguembä-jäya'ay ja'a cuhdujt hajxy tøø mio'oyii coo hajxy jim guibiernähádät maa ja'a Dioscajtän juxychägui'xmejtspo'o. ³Nguexäämbiøchä nguguexy metscä coo hajxy jim miädiá'agät ja'a høøchcøxpä juxychägui'xmejtspo'o. Jiñwitmøød hajxy wiädita'añ.

⁴Haa ja'a Diosquexyhajxy nämetspä, ja'a olivoquepy

hajxy je'e ja'a metspä, mөөдä ceratoyөһнды metspä, ja'a jim tänaabiä Dioswiinduum. Ja'a Dios ja'a naaxwiin cunuux.
⁵Coo ja'a Dioscuguexyhajxy hänajty cөxpänejpiä jia tuna'añii, mänitä jөөн hajxy yhөxpäxujja'añ yhaawjooty. Cөxy toyaambä miädsiphajxy hänajty jaduhñ. Jaduhñ hajxy yho'oga'añ. ⁶Cuhdujtmөөдä Dioscuguexyhajxy hänajty coo hajxy quia'a yajtú'uwät, naagxөө hajxy hänajty miädia'aga'añ ja'a Dioscөxpä. Jaduhñä cuhdujt hajxy hänajty miөөдäbä coo nөө hajxy wia'añdiúnät, yajnө'tycójät. Jaduhñä cuhdujt hajxy hänajty miөөдäbä coo ja'a jäya'ay hajxy yajpa'ambédät hädaa yaabä naaxwiin, coo häyohn hajxy yagjadөөjät, naaghoocä jioothajxy hänajty chocy. ⁷Coo hajxy hänajty tөө miädiaacpäдөөñä, mänitä animal jiiiby tu'ug piädsөma'añ maa ja'a jut jaanč tehñ quiöөcpän. Mänitä Dioscuguexyhajxy yagho'oga'añii. ⁸⁻⁹Tägөөгxөө ja nähgupc hajxy jim wyijtsna'awa'añ möjcajptooty maa ja'a Jesús jecy miөjpahbejtän cruzcөxp. Haa ja'a cajptjäya'ayhajxiä, haxөөгä cuhdujt hajxy hänajty miөөдä nebiä jecyjjäya'ay ja'a cuhdujt hajxy hijty miөөдän, ja'a hajxy hijty jim jegyhajty tsänaabiä Sodoma möөдä Egipto. Cabä cuhdujt hajxy ñä'ägä yega'añ coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy jim yajnaaxtäгө'өwөөjät. Minaamb hajxy yheeba'añii. Wiinduhmyhagajpt hajxy choona'añ. Cөjhayuuc hajxy miädia'aga'añ. ¹⁰Jaanč tehñ xioonda'agaambä

jäya'ayhajxy hänajty coo ja'a Dioscuguexyhajxy hänajty tөө yho'ogy. Paady hajxy hänajty jootcujc ñijjävөөyyänä, cab hajxy hänajty yhadsibáañänä. Paady hajxy hänajty hotyijjä ñä'ä nimio'owa'añii hamiñ haxөpy. ¹¹Coo tägөөгxөө ja nähgupc hänajty tөө yhabety, mänitä Dios ja'a quiuguexyhajxy hänajty yagjujypiöga'añ jadähooc. Pөnjaty hänajty hixaamb, mänit hajxy hänajty chähgөөbiöga'añ. ¹²Mänitä Dioscuguexyhajxy miädowa'añ coo hajxy hänajty mөc miөjya'axyii jim tsajpootyp:

—Pet hajxy yam cөxp.

Mänit hajxy jocjooty ñөcxa'añ tsajpootyp. Hixáañp hajxy ja'a miädsípäm. ¹³Mänitiä hujx jaanč tehñ miөc ñaxa'añ. Mänitä tөjc may piuma'añ ja'a miämajc-hitpä jim cajptooty. Juxtujcmilä jäya'ayhajxy yho'oga'añ. Ja'a hajxy hänajty tөө jiaac mähmө'yöybä, jaanč tehñ chähgө'өwaamb hajxy jaduhñ. Mänitä Dios tsajpootypä hajxy wyiingudsähgө'өwa'añ.

¹⁴Jaduhñ ja'a tsө'ty ñajxy ja'a miämetsc-hoocpä. Paquiä yhabaadängombä coo ja'a miädägөөgpä ñaxäängombä.

¹⁵Mänitä miäjuxtujcpä Diosmoonsä xiuuxy. Mänit hajxy jim mөc yaaxy tsajpootyp:

Ja'a Jesucristo hajxy

nWiindsөñhajtäm.

Tөө je'e miөjtägө'өy

wiinduhmyñaaxwiin.

Cөjxta'axiөө

guiobiernähadaañä.

¹⁶Jimä nähii'xmädaaxpä majjäya'ay ja'a Dios hajxy hänajty

juuhháaawiädity. Mänitá Dios
hajxy hoy wyiinijicäda'agy.
Wyiiingudsähgøøyy hajxy jaduhñ.

¹⁷Mänit hajxy miänaañ:

Dios, højts miich
nWiindsønñajpy.

Cøxiä miich mäjaa mmøødä.
Cøjxta'axiøø miich mhity.

Dioscujú'uyäp coo miich tøø
mmøjtägøøñä, coo tøø
mdägøøñä gobiernähajpä.

¹⁸Tøø ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä
jia jootma'ady. Pero tøø
yhabaady coo miich
myajcumädowaannä.

Tøø yhabaady coo miichä
ho'ogyjiäya'ayhajxy
myajtøyhajtyegaannä, coo
myajcuhdägoyyaannä
pønhatiä jäya'ayhajxy yaa
yajtu'udägooby hädaa yaabä
naaxwiin.

Jaduhñ tøø yhabaatpä coo
miichä hoyhajt ja'a weenhajt
hajxy mmo'owa'añ pønjaty
miich tøø xquiapxpaady,
møød pønhatiä mmädia'agy
hamuumdu'joot tøø xyajtuunä,
møød pønjaty miich tøø
xwyiiingudsähgøøy, hoyyä
møjtuung hajxy tøø quia'a ja
møødhaty.

¹⁹Mänitá Diostøjc jim yhawaach
tsajpootyp. Mänitá caja jiiby
quiähxø'cy tøgooty møødä contrato,
ja'a Dios jecy yajcuhdüjcäbä. Mänit
tiägøøyy wädsujpä. Mänitá hänee
møc jiädijty; møødä hujx møc ñajxy.
Mänitá caandøøtstuu may quiahya.

12 Mänitá hijxtahñd jim
quiähxø'cy tsajtcøxp
jaančh tehñ hoy-yagjuøøñä. Jimä
to'oxiøjc hänajty tu'ug yhajajy

nebiä xøøjän. Jimä po'o hänajty
yajtehmbety. Majmetscä madsa'a
hänajty quiuhjenhaty. ²Tøø
hänajty tiehñ yhabaatnä coo
yhuungpaada'añ. Paady hänajty
wyi'i ya'axy. ³Mänitá hijxtahñd
wiingpä wyiiingähxø'combä. Tu'ugä
dragón hänajty cruundä. Tsaptsä
ñi'x hänajty. Juxtujcä quiopc
hänajty haagä cuhjenmmøød. Majcä
quiaa'pt hänajty. ⁴Tiu'tsthaamä
madsa'a tu'ug tægøøgpuxypä
yajcahy naaxwiin ja'a
tsajtcøxpä. Mänitá dragón hoy
wyiindänaaxiøpy ja'a to'oxiøjc
ja'a hänajty huungpaadaambä.
Nägooyyä yhuung hänajty myina'añ,
mänit hänajty chu'uds'añ.

⁵Mänitá ya'ayhäna'c myiññ. Je'e
hänajty tunaamb gobiernä
wiinduhmyñaaxwiin. Møc hänajty
jaduhñ jiaančh tehñ yhane'ema'añ.
⁶Mänitá to'oxiøjc piäyø'cy. Pactuum
ñøcxy. Jimä Dios hänajty tøø
yajnähdijy coo jim yajcayøøjät mil
cumejtsmägo'x cudägøøghii'xxøø.

⁷Mänitá tsip jim piädø'nä
tsajpootyp. Ja'a Miguel hänajty
tuumb Diosmoonsäwiindsønñ. Je'e
ja'a Diosmoonsähajxy miøødpädø'c.
Ja'a dragón ja'a mioonsähajxy
møødpädø'pä. Mänit hajxy
ñiñämejtsä. ⁸Cabä dragónhajxy
ñä'a mäjadaacy. Mänit hajxy quia'a
cuhdujtmóoyyänä coo hajxy jim
jiaag hídät tsajpootyp. ⁹Mänitá
dragónhajxy jim yhøxquéjxänä;
yaa hajxy miänajnä hädaa yaabä
naaxwiin. Haa ja'a dragónhajpä,
ja'a mõjcu'ugong je'e, ja'a
jecychahñdy je'e. Jaduhñ je'e
xiøhajpä Satanás. Je'e hajxy

yaa xwiinhóhñäm hädaa yaabä naaxwiin.

¹⁰Mänitá jäya'ay jim mœc yaaxy tsajpootyp.

—Tøø ja'a Dios miäjäda'agy.

Gobiernä je'le tiunaamby mœødä Jesucristo. Tøø ja'a mœjcu'ugong yhøxquéjxänä. Xøømdsuhm højts nmägu'ughajpähajxy hijty jim yajnähdsomyii Dioswiinduum.

¹¹Paady højts nmägu'ughajpähajxy tøø miäjäda'agy, coo ja'a

Meeghuung hajxy tøø

xñäho'túutäm, mœød coo ja'a

Dios hajxy quiaapxpaady. Hoy

hajxy hänajty jia ho'oga'añ, cab

hajxy hänajty chähgø'øy. Hamdsoo

hajxy jaduhn ñiñähdujcä coo hajxy

yhó'ogät. ¹²Mxoondá'agäp hajxy,

pønjaty jim tsänaaby tsajpootyp.

Pero pønjaty jiiby tsänaaby

naaxwiin, haxøøg hajxy mäßocy

mjada'añ mhabeta'añ, je'eguiøxpä

coo ja'a mœjcu'ugong hajxy jiiby tøø

xñägäda'agy. Hawa'anda'agaambä

mœjcu'ugong jaduhn. Ñajuøøby

jaduhn coo cuhdujt jejcy quia'a

mœødhada'añ coo cøxypänejniä

jiatcø'øwät.

¹³Coo ja'a dragón yhiixy coo hänajty tøø quiäda'agy naaxwiin, mänitá to'oxiøjc tiägøøyy päboobiä, ja'a hänajty tøø yhuungpäädiäbä.

¹⁴Mänitá to'oxiøjc wiistäqueect

metsc miooyä mœjaty, neby

jaduhn jäyøy ñöcxät pactuum

maa hänajty yajcaya'añiijän

tägøøgjomøjtä cupc. Jäguemä

dragón miähmø'øwät. ¹⁵Mänitá

dragón nøø com yhøxpäxuy nebiä

to'oxiøjc jaduhn ñøøgomdsømøøjtät.

¹⁶Mänitá nøøgom cøjx yhuugø'øy

naaxooty. Puhbejtä ja'a to'oxiøjc

jaduhn. ¹⁷Mänitá dragón

ja'a to'oxiøjc jiaanč tehñ

ñähawa'andaacy. Mänitá dragón

tiägøøyy tsiptuumbä mœødä

to'oxiøjc yhuunghajxy, ja'a hajxy

hänajty yaa tsänaabiä hädaa yaabä

naaxwiin, ja'a Diosmädia'agy hajxy

hänajty mäßøjpä, ja'a Jesucristo

hajxy hänajty capxpaatpä.

13 Jímhøch hänajty ndäna'ay meypia'a. Mänitøchä

animal cruundä nhijxpädsøømy

mejjiooty. Juxtujcä quiopc hänajty

haagä xøømøød. Haa ja'a xøø

jaduhmbä, haagä haxøøgjatiä Dios

hajxy ñänømy. Majcä quiaa'pt

hänajty haagä cuhjenmøød.

²Jaduhnä ñi'x hänajty nebiä

cuxiøøbøjtän. Jaduhnä tiecy

hänajty nebiä osotequiän. Jaduhnä

yhaaw hänajty nebiä leónhaawän.

Mänitá animal mœjcuहुdujt

miooyä mœødä mœcmäjaa. Ja'a

dragón jaduhn yejc; yhamdsoo

je'le jaduhn. ³Tu'ugä animal

quiopc hänajty quiähxø'øgy

nebiä cuhbuxypän. Tøø hänajty

chóoccombä. Mänitá jäya'ayhajxy

nägøxiä jiaanč tehñ yagjuøøyy.

Mänitá animal hajxy tiägøøyy

pawädijpä. ⁴Mänitá dragón hajxy

wyiingudsähgøøyy, je'eguiøxpä

coo ja'a animal mœjcuहुdujt hänajty

tøø mio'oy. Jaanä ja'a animal hajxy

wyiingudsähgøøbiä. Jaduhñ hajxy

hänajty miäna'añ:

—Ni pøn mäjaa jaduhn quia'a

møødä nej yø'ø animal mäjaa

miøødän. Ni pøn jaduhn quia'a

mäjädä'agät coo yø'ø animal hajxy

ñä'a mädsibø'øwät.

⁵Mänitá animal cuhdujt miooyä

coo ja'a Dios haxøøg ñänømät.

Jaduhñ quiuhdujtmóoyyabä coo yhané'emät juxychägui'xmejtspo'o. ⁶Jaanch jatcøoyy jaduhñ. Haxøøgä Dios jiaančh nänøømy, møødä Dios tiøjc, møød hajxy jim hijpä tsajpootyp. ⁷Jaduhñ quiuhdujtmóoyyabä coo miädsibø'owät ja'a Dioshuunghajxy, coo ja'a Dioshuunghajxy quia'a yajmäjäda'agøøjät. Mänit quiuhdujtmóoyyabä coo ja'a jäya'ayhajxy yhané'emät nägøxiä, ja'a hajxy yaa tsänaabiä wiinduhmyñaaxwiin. ⁸Je'eds hajxy jaduhñ animalwiingudsähgøøyy, pønjataiä xiøø hänajty jim ca'a miimb cujaay nocyquiøxp, ja'a Meeghuung miøødpä, ja'a højts xñähho'túutämbä. Pønjaty cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jugyhatiän, je'edsä xiøøhajxy jim miimb cujaay nocyquiøxp. Tøøyyämä xiøøhajxy hänajty quiujähyyäxä coo ja'a naaxwiimbä yhawijy tiøø'xtaacy.

⁹Naxy hajxy hädaa mhuuc tehñ wyiinjuø'owät. ¹⁰Pønjaty mädsuumb, yajtsuumdägatsaamb hajxy je'ebä. Pønjaty mäyagho'p espadahaam, jaanä jaduhñ hajxy yagho'tägatsaanäbä espadahaam. Hix, pønjaty jaduhñ Dioshuung, tsipcøxp hajxy miee'xtügät; tsipcøxp hajxy miäbögät.

¹¹Mänitøchä animal wiingpä nhijxnaaxwiimbädsøømy. Jaanä cruundä je'ebä. Metscä quiaa'pt hänajty je'e nebiä meeghuungcaa'ptän. Wiing hänajty quiapxy miädia'agy nebiä dragóngän. ¹²Jaduhñdsä møjcuhdajt hänajty miøødäbä nebiä jayøbajtpä møjhanimalän.

Quipxy hajxy hänajty yhane'emy nämetscä. Mänitä miämetspä møjhanimal yhanehmy coo ja'a jayøbajtpä wyiingudsähgø'owøøjät, ja'a hänajty cuhbuxypä tøø chø'oguiäbä. ¹³Haa ja'a møjhanimal miämetspä, madiu'u hijxtahñd yajcähxø'cy haagä hoy-yagjuøøñäjaty. Hijxwiinduumä jøøn yajcahy naaxwiin. ¹⁴Coo ja'a jaya'ayä hijxtahñd hajxy yhijxy, yaghijxmañøøyyä hajxy jaduhñ. Mänit hajxy ñämaayyä coo ja'a animal hajxy yhähädiuunnáxät, ja'a hänajty tøø quiuhbuxyijjábä. ¹⁵Mänitä miämetspä animal quiuhdujtmooyyä coo ja'a animal yhähädiuunnaxy yagjujypiøgät, yajcapxø'ogät. Jaduhñ je'e quiuhdujtmóoyyabä coo yajyagho'ogøøjät pønjataiä animalhähädiuunnaxy ca'a wiingudsähgø'owaamb. ¹⁶Mänitä tsaangu'ughajxy nägøxiä yajseñapädaacy maa yhahooguiø'øhajxiän, o maa wyiinnähgopcøxphajxiän, miøjjä miuutscä, miäyøø quia'a mäyøøjä. ¹⁷Pøn hänajty ca'a señamøød, pønä animal xiøø hänajty ca'a møødhajtäp, o ja'a ñúmero, cabä cuhdajt hajxy hänajty mio'oyii coo hajxy jiuýtä, coo hajxy tiøogät. ¹⁸Pøn cuhwijy, pøn wiinjuøøby, ween yhuuc najuø'oy nebiä animal ñúmero miädia'agytiägø'oy. Jaduhñ je'e nebiä jäya'ay ñumeron. Jue'e ñúmero jaduhñ, tädujmägo'x cudäg øøghii'xtädujc.

14 Mänitøchä Meeghuung nhijxy coo jim tiäna'ay Sióntunnähgøxp. Jimä jäya'ayhajxy hänajty piadänaabiä nämägo'x

cujuxychägui'xmädaaxc mil. Yhaagä mөөд hajxy hänäjty cujaay wyiinnähgopcөxphajxy ja'a Meeghuung xiөө mөөдä Tiedy xiөө. ²Mänitөch jim nmädooyy tsajpootyp nebiä möjnөө may jiäditiän, nebiä hānee mөc ya'axiän. Jadhun hänäjty yajmädoobä nebiä harpa may miäna'añän. ³Ja'a nämägo'x cujuxychägui'xmädaaxc milpä jäya'ay, ja'a hajxy hänäjty tөө yajnäwha'ačhíijäbä hädaa yaabä naaxwiin, jemyhөy hajxy hänäjty jim yhөөby Dioswiinduum. Haa ja'a nämädaaxpä animalhajxiä, jim hajxy hänäjty piahñä'ay mөөдä majjäya'adiөjc-hajxy. Cabä wiinghäna'c-hajxy jiada'añ ja'a jemyhөy jaduhmbä. ⁴Haa ja'a nämägo'x cujuxychägui'xmädaaxc milpä jäya'ayhajxiä, cabä wiingto'oxiөjc hajxy hänäjty tөө miөөдtsäna'ay. Jaanč tehм yhoy hajxy hänäjty jiäya'ayhaty. Majatiä Meeghuung hänäjty ñөcxө'y, pianөcxyp hajxy hänäjty jadhun. Jayөbajt hajxy yajnähdijjä coo hajxy yajnäwha'adsөөjät, coo hajxy yhuunghadөөjät ja'a Diösäm mөөдä Meeghüungäm. ⁵Ni mänaa hajxy quia'a hөhnda'agy. Cab hajxy tii poj tii cädieey miөөдä jim Dioswiinduum.

⁶Mänitөchä Diosmoonsä wiingpä nhijxy; jim hänäjty jiäyөөwiädity tsajtөxp. Ja'a Diosmädia'agy hänäjty yegaamby ja'a ni mänaa ca'a tägajtpä. Nägөxiä ja'a jäya'ayhajxy hänäjty mio'owa'añii, ja'a hajxy yaa tsänaabiä wiinduhmyhagajpt, hoy hajxy wiinghayuucjaty jia mөөдä. ⁷Mänitä Diosmoonsä mөc miänaañ:

—Wiingudsähgө'өw ja'a Dios hajxy. Nämä'aw hajxy jadhun coo miөjjä jiaančhä. Tөө yhabaady coo ja'a Dios jäya'ay yajtөyhajtyega'añ. Je'eds cөjx yhädiuñ tsajpootyp mөөдä naaxwiin, mөөдä mejy, mөөдä nөөгopc.

⁸Mänitä Diosmoonsä tu'ug jiaac mänaañ:

—Tөө ja'a möjcajpt Babilonia quiuhdägoy, je'eguiөxpä coo ja'a quiuhdujt jiaanč tehм yhaxөөгä. Tөө ja'a jäya'ayhajxy nägөxiä piajatcө'y ja'a Babilonia quiuhdujt.

⁹Mänitä miädägөөгpä Diosmoonsä mөc miänaañ:

—Pөnä animal wiingudsähgөөby mөөдä yhädiuunnaxy, pөñ yajseñapädaacp wyiinnähgopcөp o quiө'өгөxp, ¹⁰hoyhoyä Dios jiaanč tehм yajcumädowa'añ. Jөөнjooty, azufrejooty hajxy chaächpөga'añ Diosmoonsäwiinduum mөөдä Meeghuungwiinduum. ¹¹Cөjxta'axiөө hajxy chaächpөga'añ xөөmdsuhм, pөñjatiä animal wiingudsähgөөby mөөдä yhädiuunnaxy, pөñjatiä señä jim mөөdhajtäp. ¹²Pөñjatiä Diosmädia'agy mäbөjp mөөдä Jesucristo miädia'agy, ween hajxy tehngajnä miee'xtucy.

¹³Mänitөchä jäya'ay jim tsajpootyp xñämaayy:

—Cujaay jadhun: “Pөñjatiä Diosmädia'agy mäbөjp, coo hajxy yhө'ogät, jootcujc hajxy yhida'añ.” Tөyhajt jadhun. Poo'xäännäp hajxy jadhun. Jiahmiedsaambiä Dios jadhun coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy tөө yajtuñ. Nөmä Dioshөpiritu miäna'añ.

¹⁴Mänitõchä jäya'ay tu'ug nyuughijxy. Poobjocœxp hänäjty yhäña'ay. Orocuhjén hänäjty quiuhjenhájpy. Arroztujt hänäjty quiø'øgaphájpy jaanč tehṁ jiojþ.

¹⁵Mänitä Diosmoonsä tu'ug piädsøomy maa ja'a Diostajtøjcän. Mänitä jäya'ay miøjyaaxä mœc, ja'a hänäjty häñaabiä jocœxp:

—Tøø yhabaady coo ja'a päda'agy myajpäðø'ögät jiiþy naaxwiin. Tøø ja'a tiøom miäjay. Nœcx yajpäðø'øg.

¹⁶Mänitä päda'agy hoy jiaanč yajpäðø'ogy arroztujthaam hädaa yaabä naaxwiin. Jaduhṁ miädia'agytiägø'oy coo ja'a jäya'ayhajxy yajcumädowa'añii, ja'a hajxy haxøøgcuhdujtmøðpä.

¹⁷Mänitä Diosmoonsä wiingpä piädsøomgombä maa ja'a Diostajtøjcän. Jimä arroztujt hänäjty quiø'øgaphájþä jaanč tehṁ jiojþ. ¹⁸Mänitä wiing Diosmoonsä piädsøomøyy maa ja'a altarän. Je'le cuhdujtmøð maa ja'a jøøngøxpän. Mänitä Diosmoonsä mœc miøjyaaxä ja'a arroztujt cabhijþä:

—Tøø ja'a tsaatyp jiiþy cha'amy naaxwiin; nœcx yajpäðø'øg arroztujthaam.

¹⁹Mänitä tsaatyp hoy jiaanč yajpäðø'ogy arroztujthaam hädaa yaabä naaxwiin. Mänit hoy piäda'agy maa nähhädiunø'oyän maa hajxy tiehṁdse'ediän. Jaduhṁ mäwínädsä Dios yajtsaačþøga'añ ja'a hajxy tøø quia'a mäbøquiäbä.

²⁰Cajtpa'a ja'a tsaatyp hajxy hoy tiehṁdse'edy. Comä nø'ty piädsøomy maa nähhädiunø'oyän. Møjwiinä nø'tymejy quiojy tægøøgmägo'x kilómetro. Coo'pä nø'ty hänäjty maa ja'a cuaay frenon.

15 Mänitõchä wiinghijxtahṁd jim nhijxy tsajpootyp jaanč tehṁ yhamøj, hoy-yagjuøñä. Juxtújc-høčhä Diosmoonsä nhijxy haagä häyohnmøød. Je'eduhṁ nänøomby coo ja'a Dios juxtujc-hooquiä jiaac yajtsaačþøga'añ ja'a hajxy yaa ca'a mäbøjþä hädaa yaabä naaxwiin.

²Mänitõchä hijxt nhijxy. Jim hänäjty hamøj quioonna'ay. Nebiä mejjiän hänäjty quiahxø'ogy. Jaduhṁ hänäjty quiahxø'pä nebiä toobiän. Jimä jäya'ayä hijxt hajxy hänäjty wyiindäna'ay, ja'a animal hajxy hänäjty tøø quia'a yajmäjäda'aguüäbä møødä seña, møødä xiøø, møødä número. Jimä harpa hajxy hänäjty miøødäbä. Ja'a Dios jaduhṁ yejc. ³Jaduhṁ hajxy hänäjty yhöy nebiä Moisés jecy yhöyyän. Je'le ja'a Dios jecy mäduun. Jaduhṁ hajxy hänäjty yhöøbä nebiä Meeghuung yhöyyän:

Wiindsøn Dios, cøxiä miich cuhdujt mjaanč tehṁ miøødä. Møj jaanč miich mjaanč tehṁ tiuñ.

Jaanč tehṁ yhöy miich mguhdujt jaduhṁ. Miich mhanehmby wiinduhmyhagajpt.

⁴Caj miich tii pojþä tii cädieey mmøødä. Nägøxiä miichä jäya'ayhajxy xwyiingudsähgø'oy. Nägøxiä hajxy miäna'añ cooc mmøjþä cooc mjaančhä. Minaamb miich jäya'ayhajxy nägøxiä xwyiingudsähgø'owa'añ, ja'a hajxy wiinduhmyhagajþþä, je'leguiøxpä coo hajxy tøø

yhixy tøø miädooy coo miičh
mguhdujt jiaanč tehṁ
yhoyyā.

⁵Mänitøčhä Diostsajtøjc
nhijxhawaach jim̄ tsajpootyp maa
ja'a Dios yhäna'ayän. ⁶Mänitā
Diosmoonsāhajxy jiiby piädsøømy,
ja'a häyohnmøødpāhajxy ja'a
näjxutjcpā. Poobwit hajxy hānajty
miøød jaanč tehṁ wia'ads. Jim̄ä
orowøøn hajxy hānajty miøødä
chi'tsnähgøxp. ⁷Mänitā orotsim̄
hajxy cødu'ugjaty miooyyā.
Tu'ugä animal jaduhṁ jejcy
ja'a nämādaaxpāhajxy hānajty
jim̄ häñaabiä Dioswiinduum.
Hujtsjatiä orotsim̄ hānajty.
Je'eduhṁ nänøømby coo ja'a
Dios ja'a jäya'ayhajxy jiaanč
tehṁ yajcumädowa'añ, ja'a
hajxy ca'a mabøjpā. Cøjxta'axiøø
ja'a Dios nā'ägädä hity. ⁸Jiiby
Diostsajtøgooty, haagä joc jiiby
pu'xwädijp. Jim̄ä joc chooñ maa
ja'a Dios møj jaanč yhitiän. Caj
pøn̄ jiiby hoy nā'ägädä tägø'owa'añ
tsajtøgooty høxtä coonä ja'a
Dios hānajty juxtujc-hooc tøø
yajtsaačhpøcy ja'a jäya'ayhajxy ca'a
mabøjpā.

16 Mänitøch nmädooyy
coo jäya'ay møc
quiapxy Diostsajtøgooty. Mänitā
Diosmoonsā näjxutjcpā nāmaayyā:

—Nøcx hajxy cuhmänactem̄ jiiby
naaxwiin ja'a orotsim̄jootypā.
Je'eduhṁ nänøømby coo ja'a Dios
jiaanč tehṁ yajcumädowa'añ ja'a
hajxy ca'a mabøjpā.

²Mänitā Diosmoonsā tu'ug hoy
quihmänactemy hädaa yaabä
naaxwiin ja'a yhorotsim̄jootypā.
Pøn̄jatiä animalseñä hānajty

møød ja'a hamøjpā, pøn̄jatiä
yhahädiuunnaxy hānajty
wiingudsähgøøyyāp, nägøxiä
haxøøgpu'uds hajxy paaatä ja'a
jaanč tehṁ piahmbä.

³Mänitā Diosmoonsā miämetspā
hoy quiudemø'øy mejjiooty ja'a
yhorotsim̄jootypā. Mänitā mejiñøø
jiajty nebiä ho'ogyjiäya'añø'tiän.
Cøjx yho'ogy mädyiijaty jiiby
tsānaaby mejjiooty.

⁴Mänitā miädägøøgpā hoy
møjnøøjooty quiudemø'øy
ja'a yhorotsim̄jootypā møød
jim̄ nøøgopcjooty. Mänitā nøø
jiajty nebiä nø'tiän. ⁵⁻⁶Mänitā
Diosmoonsā ja'a nøøgüeendāhajpä
miānaañ:

—Wiindsøn̄ Dios, caj miičh
tii pojpä tii cädieey mmøødä.
Cøjxta'axiøø miičh mhity. Hoy
jaduhṁ coo miičhä jäya'ayhajxy
tøø myajtsaačhpøcy, coo nø'ty
hajxy tøø myaghu'ugy, je'eguiøxpā
coo miičh mgu'ug xyajpuhho'cä
møødä miičh mmädia'agy hajxy tøø
xyajwä'xabä.

⁷Mänitā tu'jäya'ay miānaañ maa
ja'a altarän:

—Tøyhajt jaduhṁ. Wiindsøn̄ Dios,
hoy jaduhṁ coo miičhä jäya'ayhajxy
tøø myajtsaačhpøcy. Miičh cuhdujt
cøxiä mmøød.

⁸Mänitā Diosmoonsā
ja'a miämādaaxpā ja'a xøø
yajwiingutemøøyy ja'a
yhorotsim̄jootypā. Mänitā
xøø quiuhdujtmoooyy coo ja'a
jäya'ay nō'ogät. ⁹Hoyhoyyā
jäya'ayhajxy cøxiä tiooyy. Pero cabä
yhaxøøgcuhdujt hajxy hānajty jia
najtshixø'owa'añ. Haxøøgjatiä Dios
hajxy nänøømy ja'a jim̄ tsajpootypā.

Cabä Dios hajxy piädaacy mõj jaančh, hoyyä Dios cuhdujt jia mөөdä maa ja'a häyohngөxpän.

¹⁰Mänitä Diosmoonsä miämägooxpä quiudemөөyy maa ja'a animal hänajty yhäña'ayän, ja'a yhorotsimjootypä. Mänit cөjx wyiingoodsө'öy majatiä animal hänajty yhane'emiän. Mänitä jäya'ay tioots hajxy yajtsu'udsөөyy je'eguiөxpä coo hajxy hänajty jiaančh tehм chaačhpөcy. ¹¹Paadiä Dios hajxy haxөөгjaty nänөөmy. Cabä yhaxөөгcuhdujt hajxy hänajty jia najtshixө'owa'añ.

¹²Mänitä Diosmoonsä ja'a miädädujcpä jiiby quiudemөөyy Eufratesmөjnөөjooty, ja'a yhorotsimjootypä. Mänitä nөө tiөөch. Jaduhnä reyhajxy hänajty hoy näxө'owa'añ, ja'a hajxy hänajty jim tshönda'agaambä maa ja'a xөө piädsөmiän.

¹³Mänitөchä haxөөгjuөhñdy tägөөг nhijxpädsөөmy. Jiiby hajxy piädsөmөөyy maa ja'a dragón yhaawjootiän, mөөd maa ja'a animal yhaawjootiän, mөөd maa ja'a miämetspä animal yhaawjootiän, ja'a mõjcu'ugongä miädia'agy hänajty yajwá'xäbä. Jaduhnä haxөөгjuөhñdy hajxy hänajty quiähxө'ögy nebiä yocchän. ¹⁴Hix, mõjcu'uhajxy je'le. Hoy-yagjuөөñajaty hajxy hänajty yajcähxө'ögy. Mänitä reyhajxy hoy nägөxiä wioyii, ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä, coo hajxy nөcxy chiptuna'añ mөөdä Dioscөxpä, mänaa ja'a Dios yajnähdijjiän coo chiptuna'añ. Mäjaamөөdä Dios jaduhñ.

¹⁵Jaaya'ay jaduhñ mänaamb: “Cab

jaduhñ pөñ nänägädä najuө'öy mänääjөch hänajty ngäda'aga'añ. Jootcujc je'le pөnä Diosmädia'agy hänajty hamuumdu'joot mäbөjp. Jaduhñ mäwíinäts hänajty yhida'añ nebiä jujcypiän. Cabä hänajty chähdiunaannä.”

¹⁶Mänitä reyhajxy yhamugөөyy maa xiөhatiän Armagedón ja'a hebreohayuuc-haamby.

¹⁷Mänitä Diosmoonsä ja'a miäjxutujcpä cөxp quiuhdeemnajxy ja'a yhorotsimjootypä. Tu'ugä jäya'ay mөc quiapxy maa ja'a Dios yhäñaadiaactän jim tsajpootyp: —Tөө jaduhñ miaañä.

¹⁸Mänit wiädsujcy mөөdä hänee yaaxy. Mänitä hujx mөc näjxy. Cabä hujx jaduhñ mänaaxөө näxy neby jaduhñ tөө näxiän. ¹⁹Mänitä mõjcajpt ñiwia'xä. Tägөөгhit jaduhñ hoy miähmөөñä. Mänitä tөjc cөjx piumy wiinduhmyhagajpt. Mänitä Dios jäya'ayhajxy chaačhtiuuñ hoyhoy, ja'a hajxy hänajty jim tsänaabiä Babilonia-cajptooty. ²⁰Mänitä tun cөjx yhadägöyyө'öy mөөdä naax ja'a hänajty jim hijpä mejyquijc. ²¹Mänitä jäya'ayhajxy quiuhga'awөөyyä caandөөsttuu hamөjjaty. Juxychägüi'x kilo hänajty näje'le jemčhä. Coo hajxy jiaančh tehм chaačhpөjcy, paadiä Dios hajxy haxөөгjaty nänamaayy.

17 Mänitөchä Diosmoonsä tu'ug xñämejch, ja'a hajxy hänajty näjxutujcpä, ja'a orotsim hajxy hänajty miөөdäbä. Mänitөch xñämaayy:

—Jam nyajnähxө'öy coo ja'a cuhhiñdo'oxiөjc ja'a mõjpä yajtsaächpөga'añii, ja'a jim

hãñaabiã mejywyiing. ²Tøø ja'a rey ja'a to'oxiøjc hajxy yaa miøødsãna'ay hädaa yaabã naaxwiin. Ja'a to'oxiøjcøxpã ja'a jäya'ayhajxy nägøxiã yaa yhaxøøgwädity hädaa yaabã naaxwiin.

³Mänítøchã Dioshespíritu xyajwiinhijxy. Mänítøchã Diosmoonsã jim xyajnøcxy maa pøn quia'a tsãna'ayãn. Mänítøchã to'oxiøjc tu'ug nhijxy. Animalnähgøxp hänajty yhäña'ay. Tsaptsã animal ñi'x. Jimã mädia'agy hänajty miøødã cujaay ja'a ñi'xcøxp. Haxøøgjatiã Dios hänajty ñänømy. Juxtujcã quiopc hänajty je'e y majcã quiaa'pt. ⁴Ja hucy ja tsaptsã to'oxiøjc wyit hänajty je'e. Oro hänajty ñaandsømhajpy møødã høchaa møød perlas. Orotsim hänajty quio'øgø'øwhajpy. Madiu'u haxøøgpã hänajty jiiby yhity orotsimjooty. ⁵Jim hänajty miøødã wyiinnähgøpcøxp cujaay: "Ja'a mõjcajpt Babilonia hädaa. Ja'a cuhhiñdo'oxiøjc tiajhajxy hädaa. Ja'a haxøøgpã yhøjxã tiecy hädaaduhñ ja'a hädaa yaabã naaxwiimbã." Cab jaduhñ yhowyiinjuøøñjä. ⁶Mänítøch nnajuøøyy coo ja'a to'oxiøjc hänajty miu'ugyii. Ja'a Dioshuung ñø'tyhajxy hänajty tøø yhúucãxã møød hajxy tøø yagho'ogyíjãbã je'eguiøxpã coo ja'a Jesucristo miãdia'agy hajxy miãbøjcã. Cooch jaduhñ nhijxy, njaançh tehñ yagjuøøyyhøch jaduhñ. ⁷Mänítøchã Diosmoonsã xñãmaayy: —Tii jaduhñ coo mwi'i yagjuø'øy. Nhawaanãanãbøch miiçh ja'a to'oxiøjcøxpã møødã animalcøxpã,

ja'a to'oxiøjc yaghãnaabiejpiã, ja'a juxtujcã quiopc, ja'a majcã quiaa'pt. ⁸Yø'ø animal tøø mwiinhíxiãbã, jugyhajp hijty yø'øduhñ. Hoy tøø jia cuhdägoy, jutpãdsømaamb jadãhooc. Mänit nøcxy yho'ogaannã. Pønjatiã xiøø jim ca'a miimb cujaay librojooty, coo ja'a animal hajxy yhíxãt coo tøø jutupãdsømy, mänit hajxy hoyhoy yagjuø'øwa'añ. Pero pønjatiã xiøø jim miimb cujaay librojooty, je'eds hajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiã Dios juggyhatiã, je'eguiøxpã coo ja'a xiøøhajxy jim quuijáhyyãxã mänaa ja'a naaxwiimbã yhawijy tiøø'xta'aguiã.

⁹Pøn jaduhñ wiinjuøøby, ween hädaaduhñ hoy yhuuc wiinjuø'øy: Yø'ø quiopc juxtujcã, jaduhñ mäwfiñãts hajxy yø'ø nebiã juxtujcã tuñã. Jimã to'oxiøjc yhäña'ay. ¹⁰Jaana jaduhñduhñmbã, jaduhñ mäwfiñãts hajxy yø'ø nebiã juxtujcã reyã. Nãmãgøøxc hajxy jaduhñ tøø quiuhdãgøøñã. Tu'ug jäda'ahaty guiobiernähajñã. Jatu'ug, cahnã je'e tiãgøøyñã. Coo hänajty tøø tiãgøøñã, cab jaduhñ jiega'añ. ¹¹Haa ja'a animal tøø quiuhdägøyyãbã, tu'ugã näjuxtujcã rey jaduhñ. Miãmetsc-hoocpã jaduhñ tøø piãdsøømgombã. Mänit nøcxy yho'ogaannã.

¹²Haa ja'a majcã quiaa'pt tøø mwiinhíxiãbã, nãmajcã reyhajxy jaduhñmbã. Cahnã hajxy tiãgøøy gobiernähajpã. Jaduhñã mõjcuhdajt hajxy mio'owa'añii tu'hora quipxy møødã animal. ¹³Tu'ugmädia'aguiã reyhajxy yhity ja'a nãmajcã. Mänitã animal cuhdajt hajxy

mio'owa'añ mөөдä mäjaa. ¹⁴Mänit hajxy tiägø'owa'añ tsiptuumbä maa ja'a Meeghuungcøxpän. Mäjäda'agaambä Meeghuung jaduһn. Hiх, je'e ja'a møjcuһdujt nä'ägä mөөд. Pønjaty je'e jiamiөөdhajpy, Dioshuunghajxy je'eduhн. Pedyii hajxy miäbøcy.

¹⁵Mänitøchä Diosmoonsä xñämáaguioimbä:

—Yø'ø mejy tøø mwiinhíxiäbä maa ja'a to'oxiøjc hijty yhäña'ayän, jaduһn mäwíinäts yø'ø nebiä wiinduhmyhagajpt-tsoһmbän. Madiu'u hayuuc hajxy quiapxy.

¹⁶Y yø'ø animal quiaa'pt tøø mwiinhíxiäbä ja'a majcpä, mänitä to'oxiøjc hajxy miähanhada'añ. Nähwa'ads høxwa'ads hajxy jaduһn nähgue'egaannä. Chu'udsaaһby hajxy jaduһn; mänit hajxy ño'oga'añ. ¹⁷Ja'a Dios jaduһn tøø wyiinmahñdymo'oy coo hajxy jaduһn quiudiúnät nebiä Dios tøø yajnähdijjiän, coo hajxy tu'ugmädia'agy yhidät, coo ja'a animal hajxy quiuhdujtmó'owät, høxtä coonä hänajty tøø yhabaady nebiä Dios yajnähdijjiän. ¹⁸Haa yø'ø to'oxiøjc tøø mwiinhíxiäbä, jaduһn mäwíinäts yø'ø nebiä møjcajptän maa ja'a reyhajxy nägøxiä xiøønaxiän.

18 Mänitøchä Diosmoonsä tu'ug njaag hijxy coo hänajty miänacy tsajpootyp. Mayyä cuһdujt hänajty miөөдä. Haamb tsämaamb hänajty jaduһn. Hajaj jaduһn hädaa yaabä naaxwiin.

²Mänit møc yaaxy:

—Tøø ja'a møjcajpt Babilonia quiøxy pumy. Jimä møjcu'uhajxy chänaañ, mөөдä

haxøøgjuøһñdy madiu'ubä, mөөдä haxøøghanimalhajxy jäyøøbiä.

³Tøø ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä quiøxy pahijxpä nebiä Babilonia haxøøgcuhdujt miөөдän. Tøø ja'a reyhajxy miөөдtsäna'ay. Tøø ja'a hajuubiädøjc-hajxy miäyøøjøøñä je'eguiøxpä coo ja'a Babilonia hijty cøxiä wiinä yaghøxhäyoy.

⁴Mänitøchä jäya'ay nmädooyy coo hänajty jim quiapxy tsajpootyp:

—Pønjátyhøch nhuunghajpy, mdsóonäp hajxy jim maa yø'ø cajptän, neby hajxy jaduһn mga'a pajatcø'owät, neby hajxy jaduһn mga'a padsaaçhpógät. ⁵Haa ja'a jäya'ayhajxy jim tsänaabiä Babilonia, tøø hajxy møj may jiaanç tehм quiädieey. Hoyhoyyä Dios jiaanç tehм yajtsaaçhpøga'añ.

⁶Jaduһnä Babiloniatsoһmbä hajxy mduundägätsät nebiä wiinghänä'c hajxy tøø tiuñän. Mejtsjäduһntiä hajxy myajtsaaçhpógät. ⁷Tøø hajxy hanaxiä jiaanç tehм ñiguiumayii. Cøxiä wiinä hajxy tøø jiaanç tehм yaghøxhäyoy. Paady hajxy mjaanç tehм yajtsaaçhpógät. Jaduһn quiopcooty jia wi'i miäna'añ:

“Jadúһnhøch chaa nhäña'ay nebiä møjcuһdujtmөөдpän. Nä'a jájtäbøchä nnihyhap jim. Cábøch jaduһn mänaa nnä'ägä jootmayhada'añ.” ⁸Coo jaduһn miäna'añ, paquiä chaaçhpøga'añ. Piaadaambiä yuu mөөдä häyohn mөөдä ho'og tägoy. Toyáannäp je'eduhн. Ja'a Dios jaduһn mänaan coo jaduһn chaaçhtiunøøjtät. Jaayá'ayäts møjcuһdujtmөөд.

⁹Haa ja'a reyhajxy, ja'a to'oxiøjc hajxy hänajty tøø miөөдtsäná'ayäbä, coo hajxy jaduһn yhiät coo

hänajty tioonä, mänit hajxy ñäjø'ow ñäxuudsa'añ. ¹⁰Tsähgø'ø-tsähgø'ø hajxy hänajty jäguem tiäna'awa'añ. Mänit hajxy miäna'ana'añ:

—Miičh Babiloniacajpt, may miičh cuhdujt hijty mjaančh tehṃ miøødä. Pero paquiä mjaančh tehṃ quiuhdägooyy.

¹¹Mänitä hajuubiädøjc-hajxy ñäjø'ow ñäxuudsaambä, je'leguiøxpä coo ja'a tiogyhajxy quia'a nä'ägädä juyáañäxä. ¹²Madiu'u toogy hajxy hänajty miøødä: oro, møødä plata, møødä hočhaa, møødä perlas, møødä howyit, møødä linowit, møødä sedawit, ja hucy ja tsapts. Jaduhñä quepy hajxy hänajty madiu'u miøødäbä ja'a pa'agxuu'pä, ja'a tsowjatypä, møødä tijatiä el efantetøødshadeeñdiuc-hädiüñä bä, møødä hobiujxt, møødä pujxt, møødä mármoltsaa. ¹³Jaduhñä canela hajxy hänajty miøødäbä, møødä jøø'xychooy ja'a jaančh tehṃ pia'agxuu'pä, møødä poom, møødä mirra, møødä perfume, møødä vino, møødä hon, møødä harina hoybä, møødä trigo, møødä jäyujc, møødä waj, møødä meeg, møødä cuaay, møødä carreta, møødä moonsädøjc jamiäjúyyäbä. ¹⁴Mänitä hajuubiädøjc-hajxy miäna'ana'añ:

—Tøø miičh xquiøxy pøjcä tijaty miičh mhadsojpy møødä mmäyøøhadyíjábä.

¹⁵Ñäjø'ow ñäxuudsaambiä hajuubiädøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty tøø miäyøøjø'oyäbä maa yø'ø cajptän. Tsähgø'ø-tsähgø'ø hajxy hänajty tiäna'ay jäguem.

¹⁶Mänit hajxy miäna'ana'añ:

—Tøø yø'ø møjcajpt jiaančh tehṃ chaačhpøcy. Jaduhñ hijty je'e

nebiä to'oxiøjc howyitmøødpän ja hucy ja tsapts, møødä oromøødpä, møødä hočhaamøødpä, møødä perlasmøødpä. ¹⁷Paquiä ja'a miäyøøhadyíjábä tøø quiøxy pøjcäxä.

Haa ja'a jäya'ayhajxy hänajty wädijpä barcojooty, jäguem hajxy hänajty tiäna'awaambä, møødä wyiindsøn'hajxy, møødä hajxy nä'ä wädijpä. ¹⁸Coo hajxy yhijxy coo ja'a cajpt hänajty tioonä, mänit hajxy yaaxy:

—Cab mädyii cajpt ñä'ägädä mäbaady nej yø'ø møjcajpt hijtiän.

¹⁹Mänit hajxy tiägøøyy jøøbiä xuu'tspä. Mänit hajxy yáaxcombä:

—Tøø yø'ø møjcajpt jiaančh tehṃ chaačhpøcy. Haa ja'a cubarcohajxiä, tøø hajxy jia mäyøøjøøñä coo yø'ø cajpt hijty jiaančh tehṃ miäyøøjä. Paquiä tøø quiuhdägooñä.

²⁰Pønjaty jim tsänaaby tsajpootyp, ween hajxy nägøxiä mxoonda'agy, møødä Diosquexy møødä Dioshuung, je'leguiøxpä coo ja'a Dios yø'ø cajpt tøø yajcumädy.

²¹Jaančh tehṃ miøcä Diosmoonsä tu'ug. Mänitä cruundätsaa yajpädø'cy. Mänit miejyquia'adsøøyy. Mänit miänaañ:

—Jaduhñsä Babiloniacajpt jiadaambä yhabetaambä. Cab jaduhñ mänaa ñä'ägädä cähxø'øgaannä. ²²Cab jaduhñ jim pøn xiu'uxaannä. Caj pøn jim tiunaannä. Cab hajxy jim jiodsaannä. ²³Ni jøøn jim quia'a toyaannä. Cab hajxy jim piøgaannä yhu'ugaannä. Paadiä Babiloniacajpt jaduhñ jiadaañ yhabetaañ je'leguiøxpä coo ja'a cu'ug jiaančh tehṃ miäyøøjä. Tøø ja'a

jäya'ayhajxy nägøxiä piahixy ja'a Babilonia yhaxøgcuhdajt.

²⁴Haa ja'a Diosquexy mөөdä Dioshuunghajxiä, ja'a hajxy yaghó'cäbä, jimä ñø'tyhajxy tөө miähmø'øy maa yø'ø cajptootiän. Hix, cu'ug jaduhn jatcøoyy.

19 Mänitøch nmädooyy majiäya'ay hänajty jim ya'axy tsajpootyp:

Møj jaančhä Dios jaduhn.

Jaaya'ay hajxy xyajwaats xyajtséjcam.

Tsøg hajxy wiingudsähgøoyyäm coo mөcmäjaa miөөdä.

²Hoyyä Dios quiudiuun coo ja'a cuhhiñdo'oxiøjc hoy piäda'agy haducytiuum, je'eguiøxpä coo ja'a yhaxøgcuhdajt piahíjxäxä ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä, y coo tөө yagho'ogy ja'a Diosquexypä mөөdä Dioshuung.

Coo ja'a Dios ja'a ca'awiindøybä yajcumädowa'añ, yejpiä tøyhajt jaduhn; cab nä'ä nägoobä yajcumädoy.

³Mänitä majiäya'ayhajxy miänäängombä:

Møj jaančhä Dios. Cøjxta'axiøø yø'ø cuhhiñdo'oxiøjc yhatoy yhapøgø'øwa'añ.

⁴Mänitä majjäya'ay ja'a Dios hajxy wyiinjiçädaacy, ja'a hajxy nähii'xmädaaxpä mөөdä animalhajxy ja'a nämädaaxpä. Mänit hajxy miänääñ:

—Tøyhajt jaduhn, mõj jaančhä Dios.

⁵Mänitä jäya'ay jim tu'ug quiapxy maa ja'a Dios hänajty yhäña'ayän:

Näma'aw ja'a Dios hajxy coo miøjjä coo jiaančhä, pønjaty

Diosquexy, pønjatiä Dios wiingudsähgøøby, miøjjä miuutscä.

⁶Mänitøch nmädooyy coo majiäya'ay hänajty quiapxy. Jaduhn yajmädooyy nebiä mejy mөc yhahøøchän, nebiä hänee mөc ya'axiän:

Møj jaančhä Dios jaduhn. Tөө tiägøøñä gobiernähajpä.

Jimä mõjcuhdajt miөөdä.

⁷Tsøg hajxy jootcugøøyyäm, tsøg hajxy xoondáacäm.

Tsøgä Dios hajxy mõj jaančhä pädáacäm.

Tөө yhabaatnä coo ja'a

Meeghuung piøgaannä. Tөө ja'a jaxie'eb ñiyhahixøøyyänä.

⁸Howyit jaduhn jaančhä tehñ yajpøgø'øwáanäp, wa'adspä, haambä tsämaambä, nømä majiäya'ayhajxy miänääñ.

Haa ja'a howyitä, je'eduhñ ñänøømby coo ja'a Dioshuunghajxy hänajty hoy tөө wiädity hädaa yaabä naaxwiin.

⁹Mänitøchä Diosmoonsä xñämaayy:

—Cujaay jaduhn: “Jootcuje hajxy yhity pønjaty tөө yajwoy tөө yajwich maa ja'a Meeghuung piøga'añän.”

Mänitøch xñämäaguioombä:

—Tøyhajtä Diosmädia'agy jaduhn.

¹⁰Mänitøchä Diosmoonsä

nja wiinjiçädaacy. Nja wiingudsähgø'øwáanħøch jaduhn. Mänitøch xñämaayy:

—Ca'ačhä xwyiingudsähgø'øy.

Høøchä Dios xmioonsähajp

nej mijtsä Jesucristo miädia'agy hoy myajtuunä. Ja'a Dios mäbøcy mwiiingudsähgø'øwäp.

Tøyhajtä Jesucristo miädia'agy. Tu'ugmädia'agy hajxy yhity, pønjatiä Jesucristo miädia'agy yajwá'xäp, pønjatiä Jesucristo capxpaatp.

¹¹Mänítöch tsajpootyp nhijxy coo tøø yhawa'açh. Mänítöçhä jäya'ay tu'ug nhijxy coo ja'a ca'awiindøybä hoy yajcumädowa'añ, coo hoy chiptuna'añ. Paady xiøhaty ja'a hoguiudiuumbä, ja'a tøyhajtyejpä. Poobcuaañhgøxp hänäjty yhäña'ay. ¹²Jaduhnä wyiin hänäjty quiähxø'ogy nebiä jøøn tioyyän. Mayyá cuhjän hänäjty miøødä cuhdum. Jimä xøø hänäjty miøødä cujaay. Ni pøn hänäjty quia'a najuø'øy tii xøø je'e. Je'eduhñ nidiuhñ najuøøby.

¹³Nø'tiä wyit hänäjty tøø yaghucy. Ja'a Diosmädia'agy hänäjty xiøhaty.

¹⁴Jaançh tehñ miajiäya'ay hänäjty panøcxp haagä poobcuaañhgøxp. Poobwit hoybä hajxy hänäjty miøød, jaançh tehñ pioob jaançh tehñ wia'ads. ¹⁵Jim yø'øya'ay espada jaançh tehñ jiojöp hänäjty miøødä yhaawjooty. Je'e ja'a jäya'ay hänäjty yajpuxaamby. Jaançh tehñ miøø guiobiernähada'añ. Hoyhoyyä jäya'ay chaächtiuna'añ nebiä Dios ja'a jäya'ay yajcumädoyyän.

¹⁶Jimä xiøø hänäjty miøødä cujaay wyitøcxp møødä piuuguiøxp:

“Hädaa mõjcuhdujtmøød; ni pøn mõjcuhdujt jaduhñ quia'a møødä.”

¹⁷Mänítöçhä Diosmoonsä tu'ug nhijxy coo hänäjty jim tiäna'ay maa ja'a xøøjän. Mänit jaançh tehñ miøøc yaaxy. Ja'a luudhajxy mõjyaaxä, ja'a hajxy cøxp jäyøøwiädijpä:

—Min hajxy tsu'uds. Ja'a Dios hajxy jaduhñ xmiø'owaamby.

¹⁸Jäya'ay hajxy nägøxiä mdsu'udsaamby, miøjjä miuutscä, hopiønä, møødä rediøjc-hajxy, møød hajxy tuumbä soldadowiindsøn, møød hajxy mõcmäjamøødpä, møødä cuaay, møød hajxy cuaayhäñaabiä.

¹⁹Mänítöçhä animal nhijxy. Møødä reyhajxy hänäjty jim choonä møødä quiu'ughajxy. Tsiptunaamby hajxy hänäjty jaduhñ møødä jaaya'aguiøxpä ja'a cuaañhgøxp wädijpä møødä quiu'ug. ²⁰Mänitä animal miajtsä møødä craa ja'a jaançh tehñ jäya'awyiinhøhmbä. Tøø ja'a craa hänäjty yajcähxø'ogy hoy-yagjuøøñäjaty maa ja'a animal wyiinduumän. Jaduhñä craa hänäjty tøø wyiinhøøñ pønjaty yø'ø animal seña hänäjty møødhajtäp, pønjaty yø'ø animal yhädiuunnaxy hänäjty tøø wyiingudsähgøyyä. Mänit hajxy nämetsc jioønjuipøøyyä maa azufre hänäjty tioyyän.

²¹Mänitä quiu'ughajxy yaghó'cäxä. Jaaya'ay jaduhñ mäyagho'c, ja'a hänäjty cuaayhäñaabiä. Espadahaam miäyagho'cy, ja'a jaançh tehñ jiojöpä, ja'a hänäjty jim miøødpä yhaawjooty. Mänitä ho'ogyjiäya'ayhajxy chu'tsä. Ja'a luudhajxy jaduhñ mädsu'ts jaançh tehñ quiu'uxiä.

20 Mänítöçhä Diosmoonsä tu'ug nhijxy. Jim tsajpootyp hänäjty miänacy. Jimä juthawaatst hänäjty quiø'ogonhaty, ja'a hänäjty jaançh tehñ quiøøcpä. Jimä cadena hänäjty quiøøwitshajpä. ²Mänitä mõjcu'ugong miajtsä, ja'a xøhajpä Satanás. Ja'a dragón je'e møødä

jecychahñdy. Mänit quiø'oxojtsä tiecyxiojtsä cadenahaam. ³Mänit quiujuipøøyyä jutjooty. Mänit yhawägüi'tsä. Mänitä Diosmoonsä yhahoo'ch maa ja'a juthaawän. Mil jomøjtä møjcu'ugong hänajty jiiby yhida'añ, nebiä jäya'ay jaduhñ quia'a wiinhóhñnät. Coö hänajty mil jomøjt tøø yhabejnä, mänit yhöxmdasa'añii. Pero cab hänajty jejcy yajwädita'añii coö hänajty tøø yhöxmaçhii.

⁴Mänitøch nhijxy coö cu'ughajxy hänajty yhäña'ay. Haagä møjcuहुdujtmøød hajxy hänajty coö hajxy nägøxiä yajtøyhajtyégät. Mänitøchä jäya'ayä yháañämähajxy nhijxä, pønjaty hänajty tøø yo'puxyii. Paady hajxy yo'pujxä coö hajxy hänajty tøø Dyiosmädia'agy-yajwa'xy coö ja'a Jesucristo Dyioshuungä. Cabä animal hajxy hänajty tøø wyiingudsähgø'øy, ni ja'a yhähädiuunnaxy. Ni cab hajxy hänajty tøø piädáacäxä ja'a animal seña, ni wyiinnähgopcøxp ni quiø'ogøxp. Mänitøch nhijxy coö hajxy jiuypiojñä. Mänitä Jesucristo hajxy miøødtägøøyy gobiernähajpä. Mil jomøjt hajxy hänajty tiuna'añ.

⁵⁻⁶Jayøjp hajxy jiuypiojtsohñ. Jootcujc hajxy yhity. Nebiä teediän ja'a Dios hajxy miøødtuñ. Cab hajxy chaaçhtiuna'añii. Coö mil jomøjt hänajty tøø yhabety, mänitä jäya'ay yháañämähajxy jiaac juyypioğaambä nägøxiä, ja'a hajxy hänajty hoy tøø quia'a wädítiäbä. Mänit hajxy yajcumädowa'añii.

⁷Coö mil jomøjt hänajty tøø yhabejnä, mänitä Satanás yhöxmdasa'añii. ⁸Mänit

tiägø'owa'añ jäya'awyiinhøhmbä wiinduhmyhagajpt. Yajwiinhøønaambä Gog møødä Magog. Mänit hajxy yhamugø'owa'añ møødä quiu'ughajxy coö hajxy hänajty chiptuna'añ. Jaançh tehñ miay hajxy hänajty jaduhñ. ⁹Wiinduhmyhagajpt hajxy choona'añ. Mänitä Dioshuunghajxy jiuhibc jiuhgøø'owa'añii. Mänitä Dios jøøn yajca'awa'añ. Cøxy toyaambä Magoghajxy jaduhñ. ¹⁰Mänitä møjcu'ugong jioønjuipøøyyä maa ja'a azufre hänajty tioyyän, maa ja'a animalhajxy hänajty tøø jioønjuipø'oyiijän, møødä craa hänajty tøø jiäya'awyiinhøøñäbä. Cøjxta'axiøø hajxy jiiby chaaçhpøga'añ xøømdsuhñ.

¹¹Mänitøchä Dios nhijxy coö hänajty yhäña'ay. Poobä yhäñaabiejt hänajty cruundä. Mänitä naaxwiimbä yhadägøyyøøyy maa ja'a Dioswiinduumän møød tsajtcøxp. ¹²Mänitøchä háañämähajxy nhijxy miøjjä miuutscä. Jim hajxy hänajty tiäna'ay Dioswiinduum. Mänitä Dios ja'a libro yaghawaach møødä libro wiingpä. Jiibiä xiøøhajxy hänajty myiñ cujaay ja'a hajxy jugyhadaambä cøjxta'axiøø nebiä Dios juguaytiän. Mänitä Dios ja'a libro quiapxy pø hoyyä háañämähajxy hänajty tøø jiäya'ayhaty, pø caj. ¹³Mänitä háañämähajxy jiiby piädsøømy mejjiooty, ja'a hajxy hänajty jiiby tøø yhö'oguiäbä. Jaduhñ hajxy jiiby piädsøømbä naaxpa'c. Ja'a hajxy hänajty hoy tøø jiäya'ayhátiaäbä,

hawa'adstuum hajxy hoy miähmøøñä. Ja'a hajxy hänajty hoy tøø quia'a jäya'ayhátiaäbä, haducytiuum hajxy hoy miähmø'øy. ¹⁴⁻¹⁵Mänitä møjcu'ugong jøønjooty piädaacä. Mänitä háañámähajxy jøønjooty quiujuipøøyyä, pønjataä xiøø hänajty ca'a miimb cujaay librojooty. Cab hajxy cøjxta'axiøø jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän.

21 Mänitøchä tsajpootyp jemybiä nhijxy møødä naaxwiin jemybiä. Tøø ja'a tuetsajpootyp hänajty tiägoonä møødä tucnaaxwiimbä. Møødä mejy hänajty tøø tiägoobiä. ²Mänitøchä Dioscajpt nhijxy, ja'a Jerusalén jemybiä. Jim hänajty miänacy tsajpootyp. Jim hänajty tøø choon maa ja'a Diosän. Yajxon hänajty quiähxø'øgy nebiä jaxie'eb ñiyhahixø'øyijän coo hänajty piøga'añ. ³Mänitä jäya'ay møc jiaanč tehñ quiapxy jim tsajpootyp: —Huug hiç, jimä Dios tøø chänaadiaacpøcy maa ja'a jäya'ayhajxiän. Quiu'ughadaambiä Dios ja'a jäya'ayhajxy. Wiingudsähgø'øwáanäp ja'a Dios jaduñ. ⁴Jaduñä Dios miäna'ana'añ coo ja'a jäya'ayhajxy quia'a jøønät. Cab hajxy pia'ambedaannä, yho'ogaannä. Cab hajxy jiø'øwaannä xiuudsaañnä. Tøø yø'øduhmbä hänajty quiøxy cuhdägoonä.

⁵Mänitä Dios miänaañ:

—Tøøch cøxiä wiinä nhädiuundägach.

Mänit miänáangombä:

—Cujaay jaduñ. Tøyhájthøch nmädia'agy jaduñ. Cábøch nhøhñda'agy.

⁶Mänitøch xñämaayy:

—Tøø jaduñ miaañä. Høøch nyajtsohñdaac; jaanä høøch nyajmaabiä. Pønä jioot hamuumdu'joot tøø piäda'agy coo jiugyhada'añ cøjxta'axiøø nébiøch njugyhatiän, nguhdujtmó'owäbøch jaduñ coo jaduñ jiugyhádät. ⁷Pøn mäjädaacp, je'e jugyhadaamb cøjxta'axiøø nébiøch njugyhatiän. Høøch cøjxta'axiøø xTieedyhadaamb. Nhuunghadáambiøch jaduñ. ⁸Haa ja'a hajxy jaduñ ca'a mäjädaacpä, jøønjooty hajxy nøcxy quia'awa'añ maa ja'a azufre tioyyän. Jiiby hajxy cøjxta'axiøø chaačhpøga'añ, møød hajxy ca'a mäbøjpä, møød hajxy ca'awiindøybä, møød hajxy jäya'ay-yagho'pä, møød hajxy amigähamädoobä, møød hajxy mäwijs mäbäxujpä, møød hajxy quepychewiingudsähgøøbiä, møød hajxy høhñdaacpä.

⁹Mänitøchä Diosmoonsä tu'ug nhijxy, ja'a hajxy näjuxtujcpä, ja'a orotsim hajxy miøødpä cødu'ug. Jimä tsø'ty häyohn hänajty miøødä ja'a juxtujcpä orotsim. Mänitøch xñämaayy:

—Jamä jaxie'eb nyajnähixø'øy ja'a Meeghuung tio'oxiøjc-hadaambiä.

¹⁰Nwiinhíjxypøch hänajty; ja'a Dioshespíritøch hänajty xyajwiinhijxp. Mänitøchä Diosmoonsä xwioonøcxy maa ja'a cøxptunguhduumän. Mänitøchä Dioscajpt xyajnähixøøyy. Jerusalén xiøhaty. Jim hänajty miänacy tsajpootyp maa ja'a Diosän.

¹¹Jaanch tehñ yhaamb jaanch tehñ chämaambä cajpt hänajty nebiä Diosän. Jaduñ hänajty

yhaambä chämaambä nebiä hočhaa jaančh tehṃ chowbän, nebiä jaspetsaajan. Jaduhṃ hänajty tiø'xiä nebiä hijxtän. ¹²Piquiä ja'a cajpt quiuraa hänajty yhamuu'dsø'øguiä. Jaančh tehṃ quiøxp hänajty yhamuu'dsø'øguiä. Majmetscä curaahaaw hänajty miøødä. Majmetscä Diosmoonsähajxy hänajty jim yhadäna'ay. Cødu'ugjaty hajxy hänajty yhadäna'ay maa ja'a curaahaawän. Tu'ugjatiä curaahaaw hänajty miøødä cujaay nebiatiä judíoshajxy xiøhaty ja'a nämajmetscjatypä. ¹³Tägøøgä curaahaaw hänajty xøøbädsøømypiä; tägøøg hänajty tsuxpojpejpä; tägøøg hänajty jøømbojmanajpä; tägøøg hänajty xøøguhnaixpä. ¹⁴Majmetscä tsaa hänajty jiiby maa hänajty miuu'dsø'tsoonän. Jim tsaagøxp hänajty quiujaayä nebiatiä Meeghuungä quiuguexyhajxy hänajty xiøhaty, ja'a nämajmetspä. ¹⁵Haa ja'a Diosmóonsøch hänajty xmiøødmäiaacpä, jimä oropaxyquipxt hänajty miøødä. Je'e ja'a cajpt hänajty yajquipxaamby møødä curaahaaw møødä yhamuu'dsø'øgy. ¹⁶Haa ja'a cajpt, hamädaaxteec hänajty je'e. Jaduhṃtiä yoñä nebiä yhoocän. Mänitä Diosmoonsä ja'a cajpt qyipy ja'a oropaxyquipxthaam. Mejtsmil cumejtsmägo'x kilómetro hänajty yoñä; jaduṃ hänajty quiøxpä; jaanä jaduṃ yhooc hänajtypä. ¹⁷Haa ja'a yhamuu'dsø'øguiä, tägøøghii'x cumädaaxc metro hänajty quiøxpä. ¹⁸Haagä jaspetsaahädiuñ ja'a hamuu'dsø'øgy hänajty. Haagä oro

ja'a cajpt hänajty. Jaduhṃ hänajty quiähxø'øgy nebiä hijxt jaančh tehṃ tiø'xypän. ¹⁹Haa ja'a majmetspä tsaa hänajty jiiby hijpä maa ja'a yhamuu'dsø'øgy miuu'dsø'tsoonän, haagä hočhaa hänajty miøød. Haa ja'a jayøjpä tsaajä, jaspé hänajty miøød; ja'a miämetspä, zafiro hänajty miøød; ja'a miädägøøgpä, ágata hänajty miøød; ja'a miämädaaxpä, esmeralda hänajty miøød; ²⁰ja'a miämägøøxpä, ónice hänajty miøød; ja'a miädädujcpä, cornalina hänajty miøød; ja'a miäjuxtujcpä, crisólito hänajty miøød; ja'a miäductujcpä, berilo hänajty miøød; ja'a miädaaxtujcpä, topacio hänajty miøød; ja'a miämajcpä, crisoprasa hänajty miøød; ja'a miämajtu'ugpä, jacinto hänajty miøød; ja'a miämajmetspä, amatista hänajty miøød. ²¹Ja'a majmetspä curaahagø'ow, haagä perlahädiuñ hänajty cødu'ugjaty. Haa ja'a møjtu'u, orohädiuñ je'e. Jaduhṃ hänajty quiähxø'øgy nebiä hijxt tiø'xiän.

²²Cábøch tsajtøjc jim nnä'ägädä hijxy maa yøø cajptän, je'eguiøxpä coo ja'a Dios jim chäna'ay møødä Meeghuung. Møjcuḥdujtä Dios miøød. ²³Haamb tsämaambä Dios jim yhity møødä Meeghuung. Paadiä xøø jim quia'a hañ ni ja'a po'o. ²⁴Coo ja'a Dioshajxy jim yhañ chämamy, paadiä jäya'ayhajxy jiiby wiädita'añ, ja'a hajxy hänajty tøø ñähwá'ačhäbä. Møødä reyhajxy jiiby wiäditaambä. Yajmedsaamby hajxy mädyiijaty hoy yajxón. ²⁵Cabä curaahaaw mänaa yhaduga'añ. Cab jaduṃ mänaa wyiingoodsø'øwa'añ maa yøø

cajptän. ²⁶Medsaambä jäya'ayhajxy jim Dioswiingudsähgøöbiä.

²⁷Cabä haxøøgpä jiiby mänaa tiägø'owa'añ cajptooty, ni ja'a jäya'ayhajxy ca'awiindøybä ni ja'a høhndaacpä. Jagooyyä jäya'ayhajxy jiiby tiägø'owa'añ pønjetiä xiøø jiiby miimb cujaay librojooty ja'a Meeghuung miøødpä. Jaaya'ayäshajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiugyhatiän.

22 Mänitøchä Diosmoonsä möjnøø tu'ug xyajnähiçøøyy jaançh tehñ tiø'xy nebiä hijxtän. Jim hänäjty piädsømmø'oy maa ja'a Dios ja'a Meeghuung hänäjty miøødhäñ'ayän. Ja'a möjnøø jaduhmbä, yejpiä jugyhajt jaduhñ.

²Møjtu'ugujcä möjnøø hänäjty piäyø'ogy. Mejtsnøøba'a ja'a quepychaa hänäjty tu'ug tiäna'ay, ja'a jugyhajtyejpä. Majmetshoocä quepychaa hänäjty tiøømbety tu'ljomøjtpä. Wiindu'ugäpo'ojaty hänäjty tiøømhaty. Ja'a yhaayhaamä jäya'ayhajxy ñähwa'açh wiinduhmyhagajpt.

³Cabä haxøøgpä jim yajpaada'añ. Hix, jimä Dioshajxy yhäña'awa'añ møødä Meeghuung. Jimä mióonsäm wyiingudsähgø'owa'añijäm.

⁴Jaduhñä wyiin jiojphajxy yhixáanäxä. Haa ja'a Dios xiøøhajxiä, jim cujaay miøødhadaanäxä maa ja'a mioonsä wyiinnähgopcøxpän. ⁵Cab jaduhñ mänaaxøø wyiingoodsø'owaannä. Cabä xøø jim yhanaannä, ni jøøn jim quia'a hajajaannä. Ja'a Dios jim hajajaamb cudøø'xaamb. Haa ja'a

hajxy jim tsánaabiä, cøjxta'axiøø hajxy jim guobiernähada'añ.

⁶Mänitøchä Diosmoonsä xñämaayy:

—Tehñ tiøyhajt hädaa mädia'agy jaduhñ. Haa ja'a Diosä, quiejx ja'a quiuguexy jaduhñ coo ja'a mioonsä nøçxy yhawáanäxä coo miäbodhaty tijaty jadáanäp tunáanäp. Ja'a Dios jaduhñ najtsapxøøyy —nómhøchä Diosmoonsä xñämaayy.

⁷—Mobädájpeçh jiiby nhäda'aga'añ —nømmä Dios miänaañ.

Jootcujc yhity pønjetiä Diosmädia'agy hoy cudiuumb nej yaa myiñän cujaay hädaa librojooty.

⁸Høøch jaduhñ tøø nhixy tøø nmädooy, høøch Juanhajpä. Cooch nwiinhijxpädøøyy, mänitøchä Diosmoonsä nwiinjicädaacy, ja'açh hänäjty tøø xyajwiinhixiäbä; nja wiingudsähgø'owáanhöch jaduhñ.

⁹Mänitøch je'e xñämaayy:

—Ca'açh xwyiingudsähgø'oy. Høøchä Dios xmioonsähajp nej mijts jaduhñ xmioonsähajpän coo ja'a Diosmädia'agy hajxy myajwa'xy. Pønjaty hoy cudiuumb nej yaa myiñän cujaay hädaa librojooty, moonsähajtäp hajxy je'ebä ja'a Diósäm. Ja'a Dios mäbøcy hajxy mwiingudsähgø'owäp.

¹⁰Mänitøch xñämáaguioimbä:

—Tøø miäbodhaty coo ja'a Diosmädia'agy tiøjiada'añ nej yaa myiñän cujaay hädaa librojooty. Paady, cabä Diosmädia'agy yu'uçh myaghídät. Naxy mdehñ yajwá'xät.

¹¹Weenä ca'awiindøyhänäc'-hajxy jiaac jatcø'oy haxøøg. Weenä hoyhäna'c'-hajxy jiaac cudiuñ hoy nebiä Dios yhane'emiän. Dioshuung

hajxy je'eduhñ —nómhøčhä
Diosmoonsä xñämaaxy.

¹²—Tøyhajt jaduñ.

Mobädájpøch jiiby nhäda'aga'añ.
Nøcxáambøčhä jäya'ayhajxy
nbäda'aga'añ hodiium, ja'a hajxy
hoy tøø quiudiúñäbä. Haa ja'a
jäya'ayhajxy tøø quia'a cudiúñäbä,
haxøøgtúumhøch hajxy nøcxy
nbäda'aga'añ. ¹³Høøch cøxiä
nyajtsohndaac. Høøch jadähooc
cøxiä nyajmayáangombä —nømä
Dios miänaañ.

¹⁴Jootcujc hajxy yhity pønjaty
nähwaatsp. Je'edshajxy jiiby
tägø'øwaamb Dioscajptooty. Je'edsä
cuhdujt hajxy mo'owáanäp coo
ja'a tømmdsa'am hajxy jiøø'xät
ja'a jugyhajtyejpä. ¹⁵Pero cabä
ca'awiindøyhäna'c-hajxy jiiby
tiägø'øwa'añ, ni ja'a mäwijtspä
ni ja'a mäbäxujpähajxy, ni ja'a
amigähamädoobähajxy, ni ja'a
jäya'ay-yagho'pähajxy, ni ja'a quep
ychechwiingudsähgøøbiähajxy, ni
ja'a hønndaacpähajxy.

¹⁶—Høøch Jesucristo, tøøchä
nguguexy nguexy coo ja'a
hermanohajxy cøxiä yhawáanäxät.
Høøchä rey David nhaphajpy
nhoc-hajpy. Y xyhaphajp
xyhoc-hájpøch je'ebä. Høøch,
jaxiøømhájpøch høøch —nømä
Jesucristo miänaañ.

¹⁷Jaduhñä Dioshëpíritu
miänaambä:

—Min —jaduhñä Meeghuung
tio'oxiøjc miänaambä.

Pøn jaduñ mädoob, ween jaduñ
miänáambät:

—Min.

Pønä jioot pädaacp
hamuumdu'joot coo cøjxta'axiøø
jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän,
yagjyhadáanäp jaduñ
nebiä jiugyhatiän. Cab jaduñ
yagjuya'añii.

¹⁸Pønjetiä Diosmädia'agy
hamädoowhijp nej yaa myiñän
cujaay hädaa librojooty,
nnämäabiøch jaduñ coo ja'a
mhamdsoo mädia'agy hajxy mga'a
yajmäjaayø'øwät. Coo hajxy jaduñ
mjatcø'øwät, mäniä Dios hajxy
xjiaanč tehñ yajtsaachpøgät nej
yaa jaduñ myiñän cujaay hädaa
librojooty. ¹⁹Y coo hajxy näje'ejaty
mbuhgónät, cabä Dios hajxy
xyagjugyhädät cøjxta'axiøø neby
je'e jiugyhatiän, nej yaa myiñän
cujaay hädaa librojooty. Cab hajxy
jiiby xyajtägø'øwät Dioscajptooty.

²⁰Jaaya'ay jaduñ mädiaacpä,
je'eduhñ mänaamb:

—Tøyhajt jaduñ. Mobädájpøch
jiiby nhäda'aga'añ —nømä Dios
miänaañ.

Amén. Min paquiä Jesucristo.
Miich højts nWiindsøn

²¹Ween mijtsä Jesucristo ja'a
hoyhajt ja'a weenhajt nägøxiä
xmio'oy. Amén.